Informatīvais ziņojums
Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2012.gada aprīlis

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi sešpadsmito informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008.gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009.gada 16.oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009.gada 29.decembrim un nākamos reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo ziņojumu, ir iekļāvusi arī nozares ražotāju un pakalpojumu sniedzēju asociāciju prognozes.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai Eurostat datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts 5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums 7
1. Ārējā ekonomiskā vide 8
2. Produkcijas izlaide 11
3. Pieprasījums 25
4. Ārējais sektors 30
5. Finanšu sektors 34
6. Darba tirgus 40
7. Cenas 42
8. Prognozes 48

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
EE	Igaunija
ES	Eiropas Savienība
EUR	eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-27	Eiropas Savienība (visas 27 dalībvalstis)
IKP	iekšzemes kopprodukts
Ls	Lats
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
RCI	ražotāju cenu indekss
VCI	ražotāju cenu indekss vietējā tirgū realizētajai produkcijai
XCI	ražotāju cenu indekss eksportētajai produkcijai

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts **5**

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums **7**

1. Ārējā ekonomiskā vide **8**

1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm 10

2. Produkcijas izlaide **11**

2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem 14

2.1.tabula. IKP dinamika 14

2.2. attēls. Tautsaimniecības struktūra 14

2.3. attēls. Ekonomikas sentimenta indekss 14

2.4.attēls. Mazumtirdzniecība 15

2.5.attēls. Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs 15

2.6.attēls. Būvniecību raksturojošie rādītāji 16

2.7.attēls. Kravu apgrozījums 16

2.8.attēls. Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss 17

2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze 17

2.10.attēls. Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecībā 18

2.11.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji 19

2.12.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji 19

2.13.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji 20

2.14.attēls. Kokapstrādi raksturojoši rādītāji 20

2.15.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji 21

2.16.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji 21

2.17.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji 22

2.18.attēls. Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji 22

2.19.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji 23

2.20.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji 23

2.21.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji 24

3. Pieprasījums **25**

3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses 27

3.1.attēls. Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem 28

3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 28

3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 28

3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem 29

3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem 29

3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem 29

4. Ārējais sektors **30**

4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem 32

4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem 32

4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem 33
4.4.attēls. Lata reālā efektīvā kursa indekss 33

5. Finanšu sektors 34
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji 38
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi 38
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti 39
5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem, (LVL; EUR) 39

6. Darba tirgus 40
6.1.attēls. Nodarbinātība 41
6.2.attēls. Bezdarbs 41
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 41

7. Cenas 42
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas 43
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos 43
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās 44
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu 45
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem 46
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas 46
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā 47
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas 47

8. Prognozes 48
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu 48
8.3.attēls. Darba tirgus attīstības tendences 49
8.4.attēls. Patēriņa cenu tendences 50

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

Lai arī ir pieaugusi nenoteiktība ārējos tirgos, Latvijas tautsaimniecībā turpinās izaugsme. Latvijas IKP 2011.gada 4.ceturksnī par 5,7% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni un 2011.gadā kopumā par 5,5% pārsniedza 2010.gada līmeni. Aizvadītajā gadā ekonomikas izaugsmes tempi bija vieni no straujākajiem ES.

Pozitīvas tendences saglabājas arī 2012.gada pirmajos mēnešos. Latvijas preču eksports turpina augt un joprojām ir galvenais izaugsmes dzinulis. 2012.gada divos mēnešos preču eksporta apjomi, salīdzinot ar 2011.gada janvārī-februāri, ir pieauguši par 14,6 procentiem.

Saglabājoties eksporta iespējām un augot pieprasījumam iekšējā tirgū, apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi 2012.gada janvārī-februārī, salīdzinot ar 2011.gada atbilstošo periodu, ir palielinājušies par 18,6%. Lielāko ieguldījumu nozares izaugsmē joprojām dod kokapstrāde un metālapstāde. Tajā pašā laikā ražošanas apjomi ievērojami ir palielinājušies arī tādās nozarēs kā ķīmiskā rūpniecība un farmācija, elektrisko un optisko iekārtu ražošana, nemetālisko minerālu ražošana.

2012.gada pirmajos divos mēnešos vērojams arī būtisks kravu pārvadājumu apjomu pieaugums dzelzceļā un ostās. Savukārt ienākumu pieaugums no eksporta pozitīvi ietekmē ne tikai uz eksportu orientētās nozares, bet arī nozares, kas pamatā darbojas iekšējā tirgū – pieaugums vērojams tirdzniecības un būvniecības nozarēs.

Mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums 2012.gada janvārī-februārī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, ir pieaudzis par 13,6%, kas liecina, ka gada sākumā turpina palielināties privātais patēriņš. Privātais patēriņš šogad turpinās pakāpeniski augt, jo situācija darba tirgū turpinās uzlaboties. Sagaidāms, ka 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, nodarbināto skaits varētu palielināties par 1,5%, savukārt bezdarba līmenis samazināties par 2 procentpunktiem un vidēji gadā tas varētu būt 13,4 procenti.

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc Latvijas izaugsmes riski galvenokārt saistīti ar attīstības perspektīvām galvenajās tirdzniecības partnervalstīs. Lai arī 2011.gadā tautsaimniecības izaugsme bija straujāka nekā prognozēts iepriekš un 2012.gads sācies ar pozitīvām tendencēm tautsaimniecībā, joprojām saglabājas ārējās vides riski. Salīdzinājumā ar 2011.gadu Latvijas eksports pieaugs nedaudz lēnākos tempos un tā pozitīvais efekts uz tautsaimniecību kļūs mērenāks. Tomēr kopumā 2012.gadā Latvijas tautsaimniecības izaugsme var būt vismaz 3 procenti.

2012.gada sākumā saglabājas salīdzinoši straujš cenu pieaugums – martā, salīdzinot ar 2011.gada martu, patēriņa cenas ir palielinājušās par 3,3%. 2012.gada pirmajos trīs mēnešos cenu pieaugumu galvenokārt noteica energoresursu (degviela, dabasgāze, siltumenerģija) un pārtikas sadārdzināšanās, kam pamatā ir ārējie faktori – 2012.gada pirmajos mēnešos pasaules biržās vērojams gan pārtikas, gan naftas cenu kāpums. Pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm kopumā 2012.gadā vidējais patēriņa cenu līmenis var par 2,5% pārsniegt 2011.gada vidējo cenu līmeni.

1. Ārējā ekonomiskā vide

2011.gada pirmajā pusē bija vērojama stabila pasaules ekonomikas izaugsme, kas bija pat straujākos tempos nekā prognozēts iepriekš. Tomēr 2011.gada otrajā pusē un 2012.gada sākumā globālās ekonomikas pieauguma tempi ir piebremzējušies un saglabājas nenoteiktība par turpmākās izaugsmes perspektīvām. Eiropas finanšu sektorā ir pieaugušas bažas par valstu finansēm saistībā ar lielajiem budžeta deficītiem un augsto valdību parāda līmeni. Savukārt stāvoklis finanšu tirgos ir būtiski pasliktinājis gan uzņēmēju, gan patērētāju konfidenci.

Eiropas Savienībā (ES-27) pēc sekmīgas izaugsmes 2011.gada sākumā, gada vidū pieauguma tempi kļuva mērenāki. Savukārt 2011.gada 4.ceturksnī IKP samazinājās par 0,3% (salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Ekonomikas lejupslīdi aizvadītā gada nogalē galvenokārt noteica spriedzes atjaunošanās finanšu sektorā, bažas par valdību finansiālo stāvokli, bilanču posteņu korekciju turpināšanās, kā arī nelabvēlīga ārējā vide.

Lai arī 2011.gada otrajā pusē ekonomikas attīstības tempi ES-27 valstīs palēninājās, tomēr izaugsmes perspektīvas dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgas. Francijā, kur stabila ekonomikas izaugsme bija vērojama gan 2010.gadā, gan 2011.gada pirmajā pusē, 2011.gada 4.ceturksnī IKP pieauga par 0,2%. 2011.gada 4.ceturksnī stabili pieauguma tempi saglabājās Somijā, kā arī vairākās jaunajās ES dalībvalstīs – Latvijā, Lietuvā, Polijā, Slovākijā, Ungārijā, Bulgārijā.

Savukārt Vācijā 2011.gada 4.ceturksnī IKP samazinājās par 0,2%, tomēr tendences šī gada pirmajos mēnešos (ražošanas apjomu pieaugums rūpniecībā, bezdarba samazināšanās un konfidences rādītāju uzlabošanās) liecina, ka 2012.gada 1.ceturksnī IKP varētu pieaugt.

Saspringta ekonomiskā situācija joprojām ir Grieķijā, Portugālē, Itālijā un Spānijā. Šo valstu turpmāko attīstību ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektoru stabilitāti. 2011.gada 4.ceturksnī nozīmīgs IKP kritums bija vērojams arī tādās valstīs kā Nīderlande, Slovēnija, kā arī Zviedrija, kur 2011.gada 4.ceturksnī IKP samazinājās par 1,1 procentu.

Baltijas valstīs pēc dziļas ekonomikas lejupslīdes kopš 2009.gada 4.ceturkšņa ir atsākusies izaugsme un 2011.gadā bija vieni no straujākajiem pieauguma tempiem ES. 2011.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, Latvijā un Lietuvā IKP pieauga attiecīgi par 1,1% un 1%, bet Igaunijā bija vērojams neliels IKP kritums (par 0,2%). Baltijas valstu ekonomikas izaugsmes pamatā bija ievērojams eksporta pieaugums, ko sekmēja ārējais pieprasījums, kā arī ražotāju konkurētspējas uzlabošanās krīzes laikā.

Pretēji tendencēm ES, **ASV** ekonomikas izaugsmes tempi 2011.gada laikā aizvien pieauga. Tam pamatā ir spēcīgi makroekonomiskās politikas stimuli un finanšu stabilizācijas pasākumi. IKP 2011.gada 1.ceturknī pieauga par 0,1%, 2.ceturksnī – par 0,3%, 3.ceturksnī – par 0,5% un 4.ceturksnī – par 0,7% (salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Straujāku ekonomikas izaugsmi ierobežo zemais privātā patēriņa līmenis, zemā aktivitāte mājokļu tirgū, Japānas zemestrīces ietekme uz ASV apstrādes rūpniecību, nestabilitāte eiro zonā u.c. faktori.

Āzijas valstis globālo krīzi ir pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Lielākajā daļā Āzijas valstu ir noturīgs iekšējais pieprasījums, kas, pateicoties aktīviem politikas stimuliem, ir kompensējis ieņēmumu sarukumu no eksporta samazinājuma.

Japānā 2010.gada laikā bija vērojama salīdzinoši strauja ekonomikas izaugsme, bet 2011.gada sākumā būtisku ietekmi atstāja zemestrīces sekas – 2011.gada 1. un 2.ceturksnī Japānas IKP saruka attiecīgi par 1,8% un 0,3% (salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni). 2011.gada 3.ceturksnī izaugsme galvenokārt balstījās uz iekšzemes pieprasījumu, kā arī eksporta un investīciju pieaugumu. Tomēr saistībā ar nestabilitāti ārējā vidē 2011.gada 4.ceturksnī IKP atkal saruka par 0,2 procentiem.

Ķīnā ceturto ceturksni pēc kārtas izaugsmes tempi mazinās – 2011.gada 4.ceturksnī IKP par 8,9% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni. Izaugsmes pieauguma palēnināšanos 2011.gada otrajā pusē lielā mērā ietekmēja strauja investīciju samazināšanās nekustamo īpašumu tirgū, kā arī ražošanas apjomu un eksporta pieauguma tempu piebremzēšanās, ko galvenokārt noteica ārējās vides pasliktināšanās un vājais pieprasījums Eiropā.

Indijā 2011.gada 4.ceturksnī IKP pieauga par 6,1% (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu), kas bija lēnākais pieauguma temps pēdējos astoņos ceturkšņos. Turpmāk tiek prognozēta mērena izaugsme, jo centrālā banka turpina paaugstināt procentu likmes, lai kontrolētu inflāciju, savukārt ārējā vidē saglabājas liela nenoteiktība.

NVS reģiona atgūšanās pēckrīzes periodā balstās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga – reģiona attīstību galvenokārt veicina Krievijas ekonomikas atveseļošanās. IKP Krievijā 2011.gadā pieauga par 4,3%. Pieaugumu galvenokārt noteica lauksaimniecības nozares ieguldījums, bet rūpniecības ražošanas apjomu pieaugums bija mērens. Krievijā inflācija no augstākā punkta 9,6% 2011.gada aprīlī samazinājās līdz 4,1% 2012.gada janvārī. Krievija ir viena no lielākajām naftas un gāzes eksportētājām un tās turpmāka izaugsme lielā mērā būs atkarīga no šo preču cenu svārstībām pasaulē.

Ņemot vērā lielo nenoteiktību, 2012.gada janvārī Starptautiskais Valūtas fonds samazināja **globālās ekonomikas izaugsmes prognozes**. Tomēr 2012.gada aprīlī, pamatojoties uz aktivitātes uzlabošanos ASV ekonomikā un stingrāku Eiro zonas politiku, prognozes atkal ir uzlabotas. Pēc SVF prognozēm, pasaules ekonomikā 2012.gadā sagaidāms pieaugums par 3,5%. Līdzīgi kā iepriekšējos gados attīstīto valstu ekonomiskā izaugsme būs lēnāka nekā attīstības un jaunattīstības valstīs – ASV 2012.gadā tiek prognozēta izaugsme par 2,1%, savukārt eiro zonas valstīs IKP kritums – par 0,3 procentiem. Eiro zonas valstīs saglabāsies spriedze finanšu sektorā, ko var ietekmēt dalībvalstu nespēja būtiski mazināt budžetu deficītus un parādu līmeņus. Situācija finanšu sektorā var atstāt pakārtoto ietekmi uz reālo sektoru. Izaugsmes perspektīvas lielā mērā var ietekmēt arī turpmāks preču, it īpaši energoresursu cenu pieaugums.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informāciju par Eiropas ekonomiskās zonas valstu, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. **IKP dinamika pa valstīm**

	% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati								% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati							
	2010				**2011**				**2010**				**2011**			
	I	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**
ES-27	1,2	2,6	2,3	2,1	2,3	2,0	1,3	0,6	0,5	0,9	0,5	0,3	0,6	0,2	0,3	-0,3
Eiro zona	1,2	2,4	2,1	1,9	2,5	1,7	1,3	0,3	0,4	0,9	0,4	0,3	0,7	0,1	0,1	-0,3
Latvija	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	6,6	5,7	1,1	0,1	0,8	1,1	1,1	2,0	1,5	1,1
Lietuva	-0,9	0,9	0,8	4,8	5,9	6,5	6,7	4,4	0,5	0,6	1,0	2,2	1,4	1,7	1,3	1,0
Igaunija	-4,2	2,5	4,5	6,0	9,5	8,4	8,5	4,5	-0,3	2,7	1,1	2,5	2,8	1,6	0,9	-0,2
Austrija	0,2	2,6	3,7	2,7	5,0	3,9	2,5	1,2	0,0	0,7	1,5	1,1	0,8	0,5	0,2	-0,1
Beļģija	1,9	2,9	2,1	2,2	3,0	2,1	1,5	1,0	0,1	1,1	0,4	0,5	0,9	0,3	-0,1	-0,1
Bulgārija	-4,5	1,2	0,8	3,1	2,1	2,7	1,9	0,3	1,2	1,5	0,8	0,4	0,5	0,5	0,2	0,3
Čehija	0,9	3,7	3,0	3,3	3,1	2,1	1,3	0,3	0,7	1,0	0,7	0,6	0,5	0,3	-0,1	-0,1
Dānija	-1,4	1,4	2,9	2,2	1,9	1,6	0,1	0,4	0,3	1,1	1,3	-0,6	0,3	0,4	-0,1	-0,1
Francija	1,0	1,9	1,7	1,3	2,5	1,9	1,4	1,0	0,1	0,5	0,4	0,4	0,9	0,0	0,3	0,2
Grieķija	0,4	-0,7	-4,6	-8,6	-8,0	-7,3	-5,0	-7,5	-1,9	-1,3	-1,6	-2,8	0,2	:	:	:
Itālija	1,3	2,2	1,8	1,9	1,1	1,2	0,3	-0,9	1,1	0,5	0,4	0,2	0,1	0,3	-0,2	-0,7
Īrija	-1,1	-0,7	0,3	-0,2	-0,1	1,9	0,2	0,7	1,3	-0,7	0,5	-1,0	1,1	1,1	-1,1	-0,2
Kipra	-0,5	0,7	2,1	2,2	1,6	1,4	-0,4	-0,7	1,3	0,1	0,8	0,3	0,2	0,0	-0,8	-0,1
Lielbritānija	1,0	2,6	2,8	1,9	-0,1	2,5	-0,1	0,4	0,4	1,1	0,7	-0,5	0,2	-0,1	0,6	-0,3
Luksemburga	0,7	4,2	2,0	3,8	2,8	0,7	2,0	0,8	1,2	1,5	-0,2	1,3	0,2	-0,6	1,0	0,2
Malta	3,0	2,0	1,7	2,6	2,9	3,1	2,5	-0,1	-0,3	0,2	0,6	1,8	0,1	0,4	0,1	-0,6
Nīderlande	0,5	2,1	1,8	2,3	2,7	1,6	1,1	-0,6	0,5	0,5	0,2	0,8	0,7	0,2	-0,4	-0,6
Polija	2,7	3,7	5,0	4,3	4,1	4,7	4,3	4,3	0,7	1,0	1,4	0,9	1,0	1,2	1,0	1,1
Portugāle	1,8	1,8	1,2	0,9	-0,6	-1,2	-1,9	-2,6	0,9	0,3	0,2	-0,4	-0,7	-0,3	-0,6	-1,3
Rumānija	-2,6	-1,1	-2,2	-1,0	1,7	1,4	4,4	1,9	-0,7	0,4	-0,8	0,9	1,1	0,2	1,1	-0,2
Slovākija	4,9	4,4	4,0	3,7	3,4	3,5	3,0	3,4	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9
Slovēnija	-0,7	2,0	1,7	2,3	2,1	0,7	-0,5	-2,8	0,2	1,1	0,4	0,7	-0,3	-0,1	-0,4	-0,7
Somija	0,4	5,3	3,3	5,8	5,2	1,8	3,3	1,4	0,8	3,3	-0,3	1,9	0,3	-0,1	1,1	0,1
Spānija	-0,7	0,2	0,0	0,2	0,9	1,1	1,1	-0,2	0,2	0,3	0,1	0,2	0,4	0,2	0,0	-0,3
Ungārija	0,1	1,0	1,8	1,9	2,5	1,5	1,4	1,4	1,1	0,4	0,7	0,2	0,7	0,1	0,4	0,3
Vācija	2,6	4,4	4,0	3,8	5,0	3,0	2,6	1,5	0,5	1,9	0,8	0,5	1,3	0,3	0,6	-0,2
Zviedrija	3,4	6,0	6,9	8,1	6,1	4,4	4,5	1,1	2,3	2,0	1,3	2,0	0,4	1,1	0,9	-1,1
Islande	-6,6	-6,2	-3,2	-0,1	3,8	1,8	3,8	2,7	-2,7	-2,8	2,3	3,0	1,1	-4,4	4,4	1,9
Norvēģija	-0,2	1,8	-0,5	1,6	0,8	0,1	4,0	1,5	0,9	0,3	-2,0	2,5	-0,3	0,5	1,1	0,5
Šveice	2,4	2,6	2,7	3,1	2,4	2,2	1,6	1,3	0,8	0,7	0,8	0,6	0,4	0,4	0,3	0,1
ASV	2,2	3,3	3,5	3,1	2,2	1,6	1,5	1,6	1,0	0,9	0,6	0,6	0,1	0,3	0,5	0,7
Japāna	4,8	4,4	5,5	3,1	-0,3	-1,7	-0,4	-0,6	1,5	1,3	0,6	-0,2	-1,8	-0,3	1,7	-0,2

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

Latvijas IKP 2011.gada 4.ceturksnī par 5,7% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni. Ceturkšņa laikā IKP palielinājās par 1,1% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet, salīdzinot ar krīzes zemāko punktu 2009.gada 3.ceturksnī, – par 10,4%. Kopumā 2011.gadā IKP par 5,5% pārsniedza 2010.gada līmeni.

Lai arī 2011.gada nogalē pieauga nenoteiktība ārējos tirgos, Latvijas preču eksports turpināja augt un joprojām ir galvenais izaugsmes dzinulis. Saglabājoties eksporta iespējām, 4.ceturksnī turpinājās izaugsme apstrādes rūpniecībā – ražošanas apjomi nozarē 2011.gada 4.ceturksnī par 9,1% pārsniedza 2010.gada atbilstošā ceturkšņa līmeni. Savukārt pārējās rūpniecības nozarēs 2011.gada 4.ceturksnī ražošanas apjomi bija par 6,5% mazāki nekā gadu iepriekš. Samazinājumu pamatā noteica enerģētikas nozare, jo 2011.gada nogale bija daudz siltāka nekā iepriekšējā gadā, līdz ar to saražotās elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi bija krietni mazāki nekā pirms gada. Saglabājoties ievērojamam kravu pārvadājumu apjomu pieaugumam dzelzceļā un ostās, transporta un uzglabāšanas nozare šajā pašā laikā pieauga par 7,5%.

Kopumā 2011.gadā apstrādes rūpniecības un transporta nozares apjomi attiecīgi par 11,7% un 8% pārsniedza 2010.gada līmeni. Savukārt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozare 2011.gada laikā pieauga par 2,8 procentiem.

Ienākumu pieaugums no eksporta pozitīvi ietekmē ne tikai uz eksportu orientētās nozares, bet arī nozares, kas pamatā darbojas iekšējā tirgū. Tirdzniecības nozare 2011.gadā pieauga par 9,6%. Savukārt pēc apjomīgas lejupslīdes krīzes laikā, 2011.gadā izaugsme atsākās būvniecības nozarē un 2011.gada laikā būvniecības apjomi pieauga par 12,4%. Savukārt pieprasījums pēc komercpakalpojumiem 2011.gadā saglabājās 2010.gada līmenī.

2012.gadā turpina palielināties **mazumtirdzniecības** uzņēmumu apgrozījums. 2012.gada februārī, salīdzinot ar iepriekšējā gada februāri, tas ir pieaudzis par 11,5% (pēc neizlīdzinātiem datiem salīdzināmajās cenās). Mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums bija vērojams praktiski visa veida mazumtirdzniecības uzņēmumos, tomēr pieauguma tempi dažāda veida uzņēmumos bija atšķirīgi. Līdzīgi kā 2011.gadā, arī 2012.gada sākumā nepārtikas preču mazumtirdzniecības apjomi veido 3/4 no visa mazumtirdzniecības apjoma pieauguma. Mazumtirdzniecības apgrozījums pārtikas veikalos 2012.gada februārī par 2,3% pārsniedza 2011.gada februāra līmeni, savukārt auto degvielas mazumtirdzniecības apjomi šajā pašā laikā palielinājās par 0,7%. Mazumtirdzniecības apjomu kāpums šī gada sākumā liecina, ka privātais patēriņš turpina palielināties.

2011.gadā saglabājās stabili **vairumtirdzniecības** apjomu pieauguma tempi, ko galvenokārt noteica ārējās tirdzniecības apgrozījuma kāpums. 2011.gada 4.ceturksnī vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums bija par 14,8% lielāks nekā 2010.gada 4.ceturksnī.

Kopējais **būvniecības produkcijas apjoms** 2011.gadā bija 868,7 milj. latu (faktiskajās cenās), kas bija par 12,4% lielāks nekā 2010.gadā. Vērtējot būvniecības nozares tendences 2011.gadā, jāņem vērā, ka krīzes laikā būvniecības nozares apjomi saruka par gandrīz 60%. Pie tam vēl 2011.gada 1.ceturksnī būvniecības produkcijas apjomi turpināja sarukt. Turpmākajos ceturkšņos, lielā mērā saistībā ar Eiropas Savienības fondu aktīvu apguvi, būvniecības apjomi ik ceturksni pieauga attiecīgi par 10%, 14,9% un 4%. 2011.gada laikā ēku būvniecības apjomi palielinājās par 14,7%, bet inženierbūvju apjomi – par 10,6%, savukārt ievērojams būvniecības apjomu samazinājums bija maģistrālo cauruļvadu, komunikāciju līniju un spēka līniju, kā arī administratīvo ēku un tiltu un tuneļu būvniecībā.

2011.gadā pieauga arī izsniegto būvatļauju skaits. Visvairāk būvatļaujas izsniegtas viena dzīvokļa māju būvniecības uzsākšanai (1849 būvatļaujas), kas bija par 6,8% vairāk nekā 2010.gadā. Salīdzinot ar 2010.gadu, gandrīz uz pusi pieaudzis arī izsniegto būvatļauju skaits rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu būvniecībai. 2011.gada laikā izsniegto būvatļauju skaita pieaugums liecina, ka nozare turpina atgūties no krīzes radītajām sekām.

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi 2012.gada janvārī-februārī, salīdzinot ar 2011.gada atbilstošo periodu, pieauga par 18,6% (pēc sezonāli neizlīdzinātiem datiem). Lielākais ieguldījums apstrādes rūpniecības nozares izaugsmē joprojām ir kokapstrādei un metālapstādei. Kokapstrādes nozarē, kas veido vairāk nekā 1/5 daļu no visas apstrādes rūpniecības, 2012.gada janvārī-februārī ražošanas apjomi par 14% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Šajā pašā laikā metālapstrādes nozarē ražošanas apjomi pieauga par 30%. Šajās nozarēs strādājošajiem uzņēmumiem ir optimistiskāks nākotnes redzējums. Par to liecina nozaru konfidences rādītāji un novērtējums par sagaidāmajām eksporta iespējām, kas kokapstrādē un metālapstrādē pārsniedz apstrādes rūpniecības vidējos rādītājus.

Šī gada pirmajos divos mēnešos, salīdzinot ar 2011.gada janvāri-februāri, ievērojami ražošanas apjomi ir palielinājušies arī tādās nozarēs kā ķīmiskā rūpniecība un farmācija, elektrisko un optisko iekārtu ražošana, nemetālisko minerālu ražošana u.c. Tajā pašā laikā vājāks sniegums ir vērojams pārtikas rūpniecībā, tekstilizstrādājumu un apģērbu ražošanā, kā arī papīra ražošanas un poligrāfijas nozarēs.

Apstrādes rūpniecības apgrozījums 2012.gada janvārī-februārī, salīdzinot ar 2011.gada atbilstošo periodu, ir pieaudzis par 16,1%. Pieprasījums pēc Latvijas apstrādes rūpniecības ražojumiem turpina augt. Aptuveni 1/3 no apstrādes rūpniecības apgrozījuma pieauguma noteica pieprasījuma pieaugums vietējā tirgū. 2012.gada janvārī-februārī salīdzinājumā ar 2011.gada pirmajiem diviem mēnešiem realizācijas apjomi iekšējā tirgū visstraujāk pieauga mašīnu un iekārtu ražošanā (par 65%), nemetālisko minerālu ražošanā (par 62%), kā arī metālu un metāla izstrādājumu ražošanā (par 34%). Šajā pašā laika periodā eksportētajai produkcijai apgrozījums visstraujāk ir pieaudzis ķīmiskās rūpniecības un elektrisko un optisko iekārtu ražošanas nozarēs – attiecīgi par 40% un 50 procentiem.

Atbilstoši ražošanas apjomu kāpumam, turpina palielināties ražošanas jaudu noslodze. 2012.gada 1.ceturksnī jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā bija 68,3%, par 1,6 procentpunktiem pārsniedzot 2011.gada 1.ceturkšņa līmeni.

2011.gada 4.ceturksnī vairumā nozaru turpināja pieaugt jaunie pasūtījumi, it īpaši ķīmiskajā rūpniecībā, transportlīdzekļu ražošanā un mašīnbūvē. Jāatzīmē, ka jauno pasūtījumu apjomi aug ne tikai eksporta tirgos (2011.gada 4.ceturksnī par 24,6%, salīdzinot ar 2010.gada 4.ceturksni), bet arī vietējā tirgū (par 12,7%).

Konjunktūras apsekojumu rezultāti liecina, ka Latvijas uzņēmēju un patērētāju novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām 2011.gadā un 2012.gada pirmajos mēnešos būtiski nav mainījies. Latvijas ekonomikas sentimenta indekss 2012.gada martā bija 103,8 punkti, kas ir tikai par 1 punktu vairāk nekā 2011.gada martā. Tajā pašā laikā kopumā ES dalībvalstīs ekonomikas sentimenta indekss 2011.gada otrajā pusē pasliktinājās, ko noteica neskaidrība par turpmākās izaugsmes perspektīvām saistībā ar saspīlējuma pieaugumu finanšu sektorā. Situācijai stabilizējoties, šī gada pirmajos mēnešos ES dalībvalstīs nākotnes vērtējums ir nedaudz uzlabojies.

Latvijas apstrādes rūpniecības uzņēmumu konjunktūras apsekojumi rāda, ka uzņēmēju kopējais novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām nemainās. Optimistiskāk uzņēmēji vērtē eksporta attīstības iespējas. Kopējais rūpniecības konfidences rādītājs 2012.gada martā bija -2,6 punkti, un, salīdzinot ar 2011.gada martu, tas ir uzlabojies par 0,2 punktiem. Jāatzīmē, ka 2012.gada martā uzņēmēju konfidence par 33,7 punktiem pārsniedza 2009.gada marta līmeni, kad tā bija sasniegusi zemāko punktu. Arī tirdzniecības un pakalpojumu konfidences rādītāji pēdējā gada laikā praktiski nemainījās. Savukārt būvniecības nozares un patērētāju konfidence uzlabojas, tomēr joprojām tās ir ļoti zemā līmenī.

Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

2.1.attēls. **IKP dinamika pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV cet. = 100

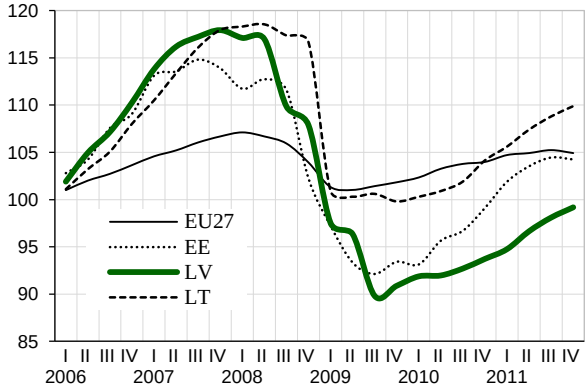

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

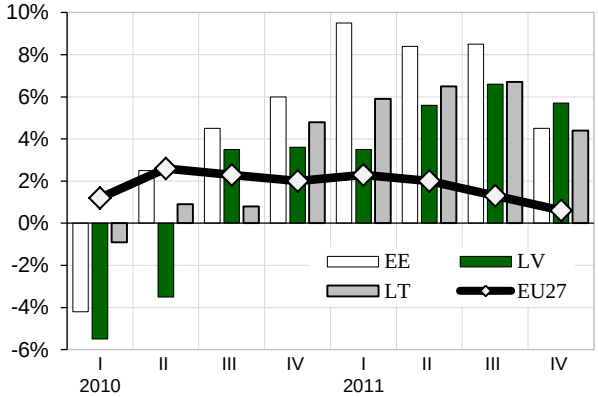

2.1.tabula. **IKP dinamika**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2010	**2011**	**2010**				**2011**			
			I	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	2,0	2,8	3,8	1,1	0,5	4,1	7,4	4,3	0,6	0,0
Apstrādes rūpniecība	16,5	11,7	4,0	15,4	23,4	21,7	14,7	14,6	9,3	9,1
Pārējā rūpniecība	6,2	-0,2	8,5	5,8	3,6	6,0	-1,1	3,8	6,2	-6,5
Būvniecība	-23,9	12,4	-43,4	-35,3	-13,1	-9,6	-11,8	-0,9	19,6	25,9
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	3,1	9,6	-8,9	0,0	10,6	9,8	10,4	8,4	10,4	9,1
Transports un uzglabāšana	5,6	8,0	5,3	5,5	6,7	5,1	7,6	8,1	9,0	7,5
Citi komercpakalpojumi	-4,7	0,0	-5,5	-7,1	-4,0	-2,1	-1,5	2,4	-0,9	0,1
Sabiedriskie pakalpojumi	-6,4	0,6	-10,9	-11,4	-2,6	-1,3	0,6	1,0	1,6	-0,5
IKP	**-0,3**	**5,5**	**-5,5**	**-3,5**	**3,5**	**3,6**	**3,5**	**5,6**	**6,6**	**5,7**

Ieguldījums pieaugumā, %										
	2010	**2011**	**2010**				**2011**			
			I	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0
Apstrādes rūpniecība	1,3	1,5	0,4	1,5	2,8	2,2	1,4	1,8	1,3	1,2
Pārējā rūpniecība	0,2	0,0	0,4	0,2	0,1	0,2	-0,1	0,1	0,2	-0,3
Būvniecība	-1,3	0,7	-2,7	-2,7	-1,2	-0,7	-0,4	0,0	1,6	1,8
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	0,4	2,0	-1,8	0,0	2,3	1,8	1,7	1,7	2,4	2,0
Transports un uzglabāšana	0,5	1,1	0,7	0,7	0,9	0,6	0,9	1,1	1,2	1,0
Citi komercpakalpojumi	-0,9	0,0	-1,6	-1,7	-1,1	-0,5	-0,4	0,6	-0,2	0,0
Sabiedriskie pakalpojumi	-0,6	0,1	-1,2	-1,4	-0,3	-0,2	0,1	0,1	0,2	-0,1
IKP	**-0,3**	**5,5**	**-5,5**	**-3,5**	**3,5**	**3,6**	**3,5**	**5,6**	**6,6**	**5,7**

2.2. attēls. **Tautsaimniecības struktūra**, 2011.gadā, procentos

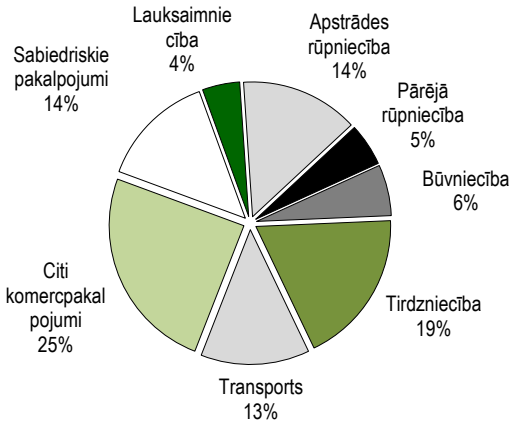

2.3. attēls. **Ekonomikas sentimenta indekss**, sezonāli izlīdzināti dati

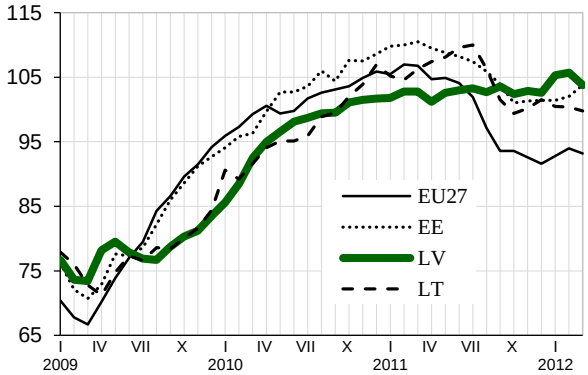

* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērto lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu, būvniecības, mazumtirdzniecības un patērētāju konfidences rādītājiem.

2.4.attēls. **Mazumtirdzniecība**

Apgrozījuma indekss, 2008.g.decembris=100,
sezonāli izlīdzināti dati

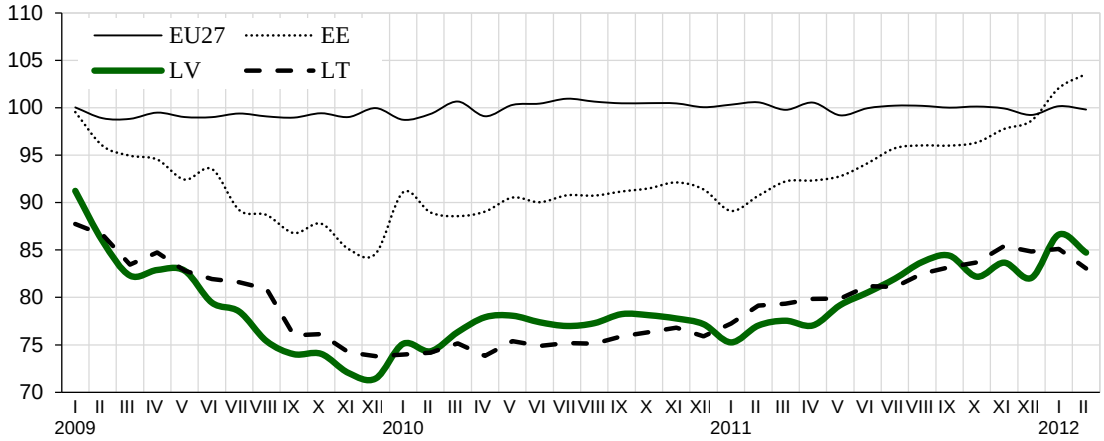

Apgrozījuma indekss, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu,
sezonāli neizlīdzināti dati

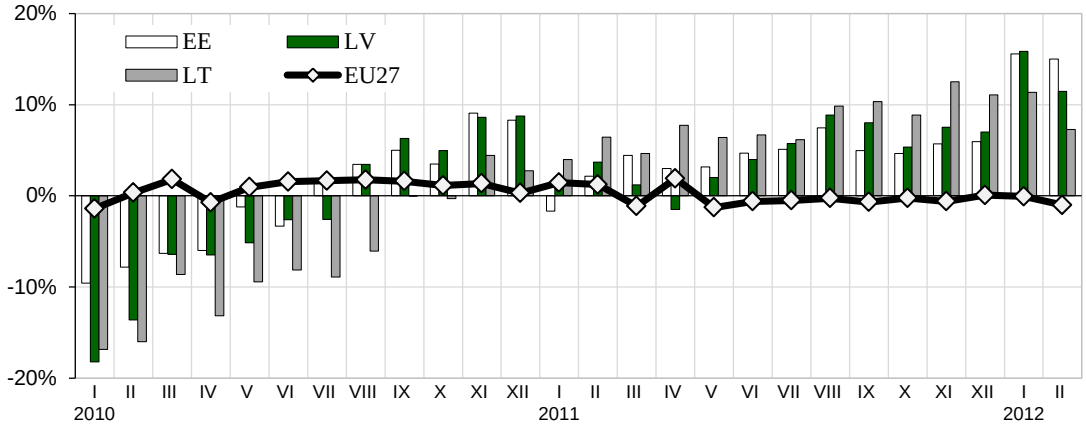

2.5.attēls. **Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs**

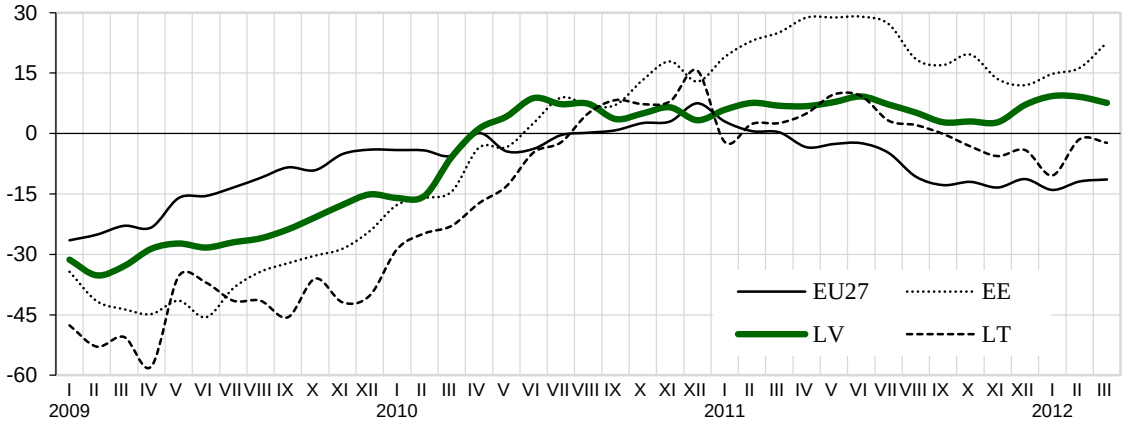

* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvariem, kas izteikti procentos.

2.6.attēls. **Būvniecību raksturojošie rādītāji**

Būvniecības apjomi

Būvniecības apjomu indekss, 2005.g. IV ceturksnis = 100

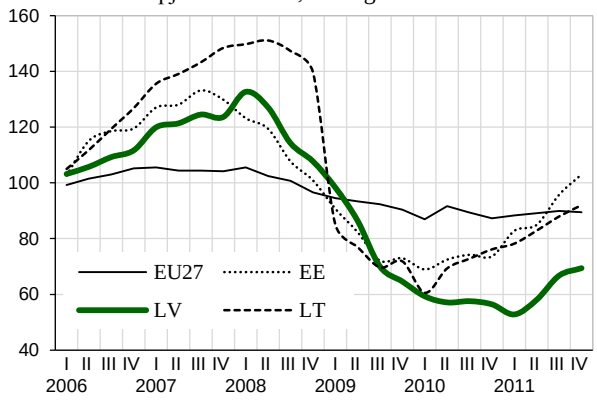

% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

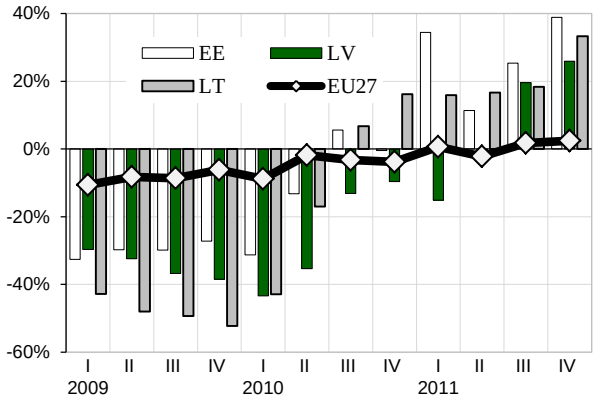

Būvniecības konfidences rādītājs

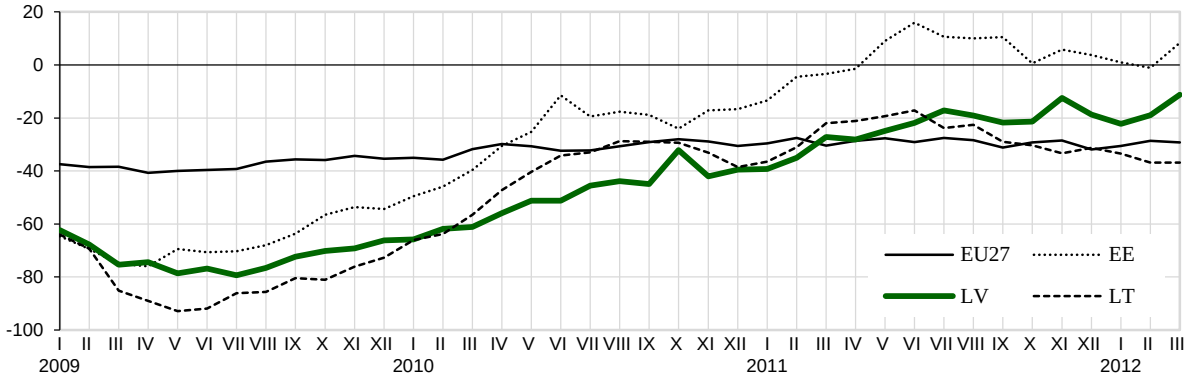

* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.7.attēls. **Kravu apgrozījums**

Kravu pārvadājumi dzelzceļā, tūkst. t

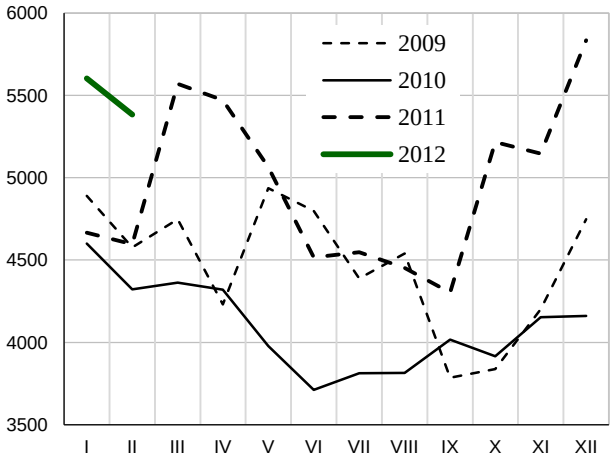

Nosūtītās un saņemtās kravas ostās, tūkst. t

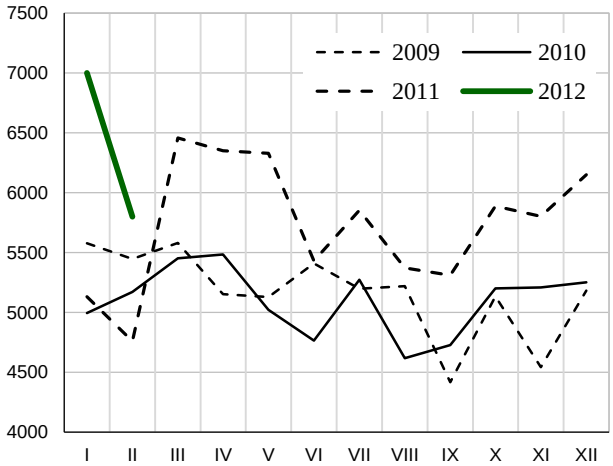

2.8.attēls. **Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss**

sezonāli izlīdzināti dati, 2008.g. decembris=100

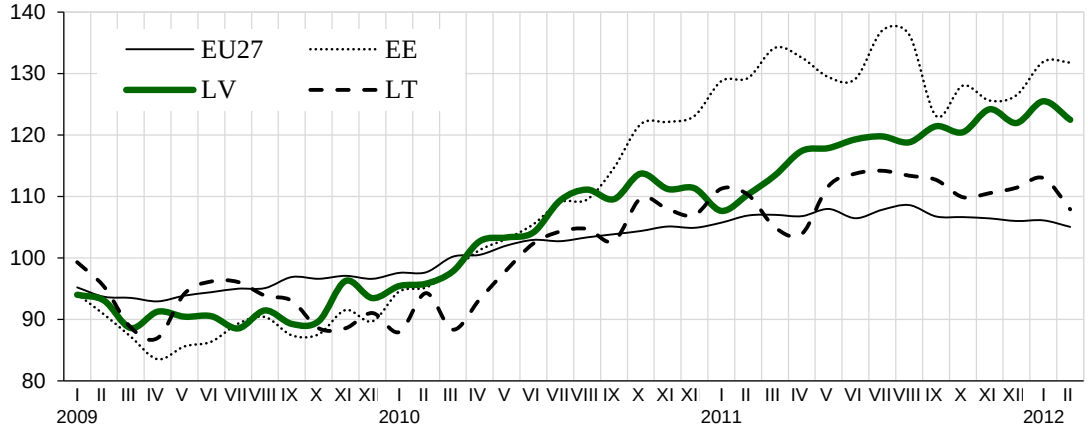

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

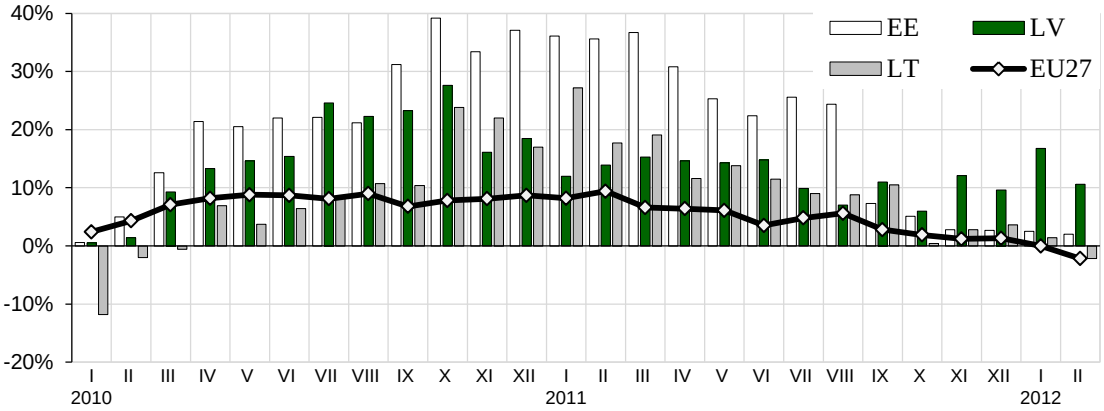

2.9.attēls. **Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze**

Rūpniecības konfidences rādītājs*

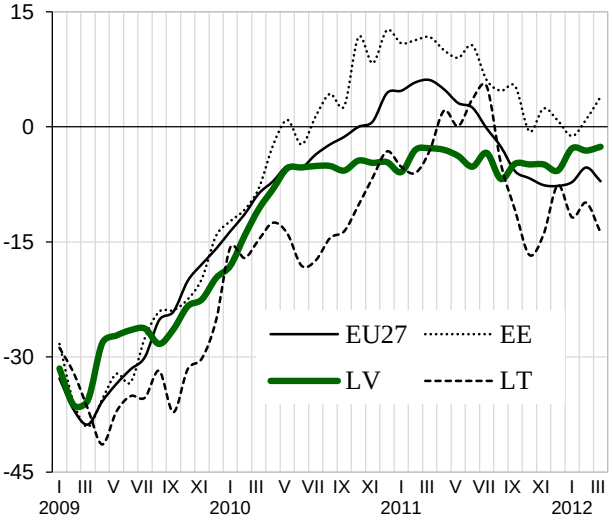

* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis.

Ražošanas jaudu noslodze, %

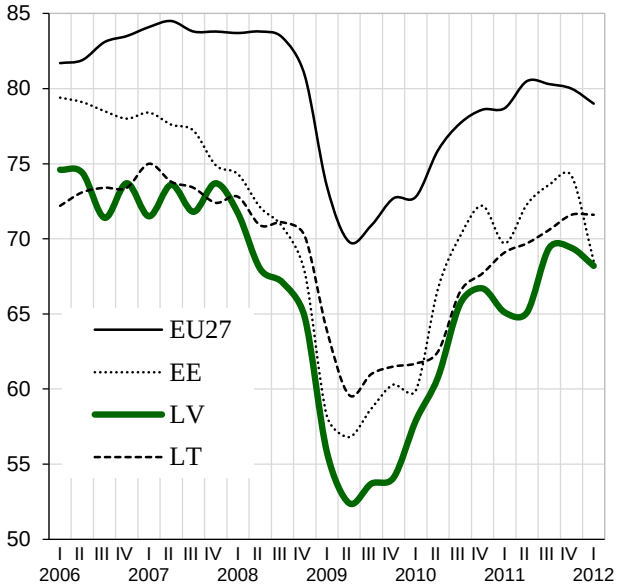

2.10.attēls. **Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecībā**

Kopā apstrādes rūpniecības nozarēs, kas darbojas galvenokārt uz pasūtījumiem

% pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

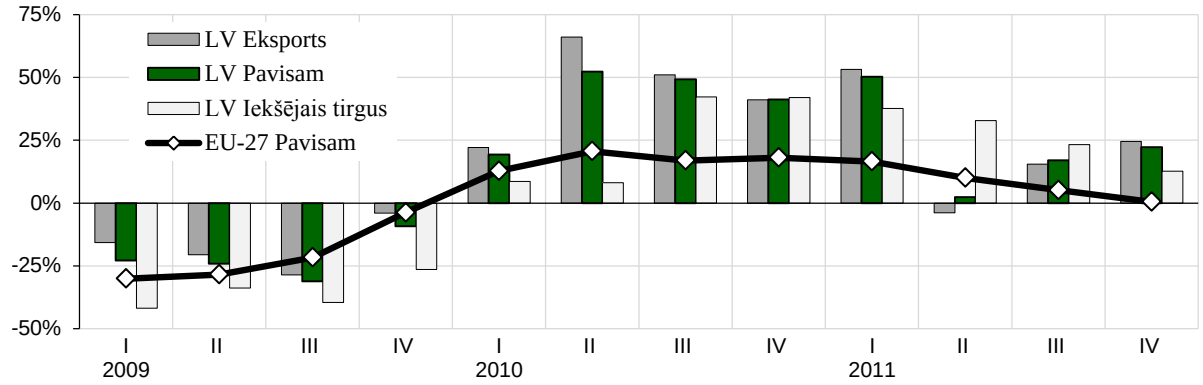

Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecības apakšnozarēs

% pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, sezonāli izlīdzinātie dati

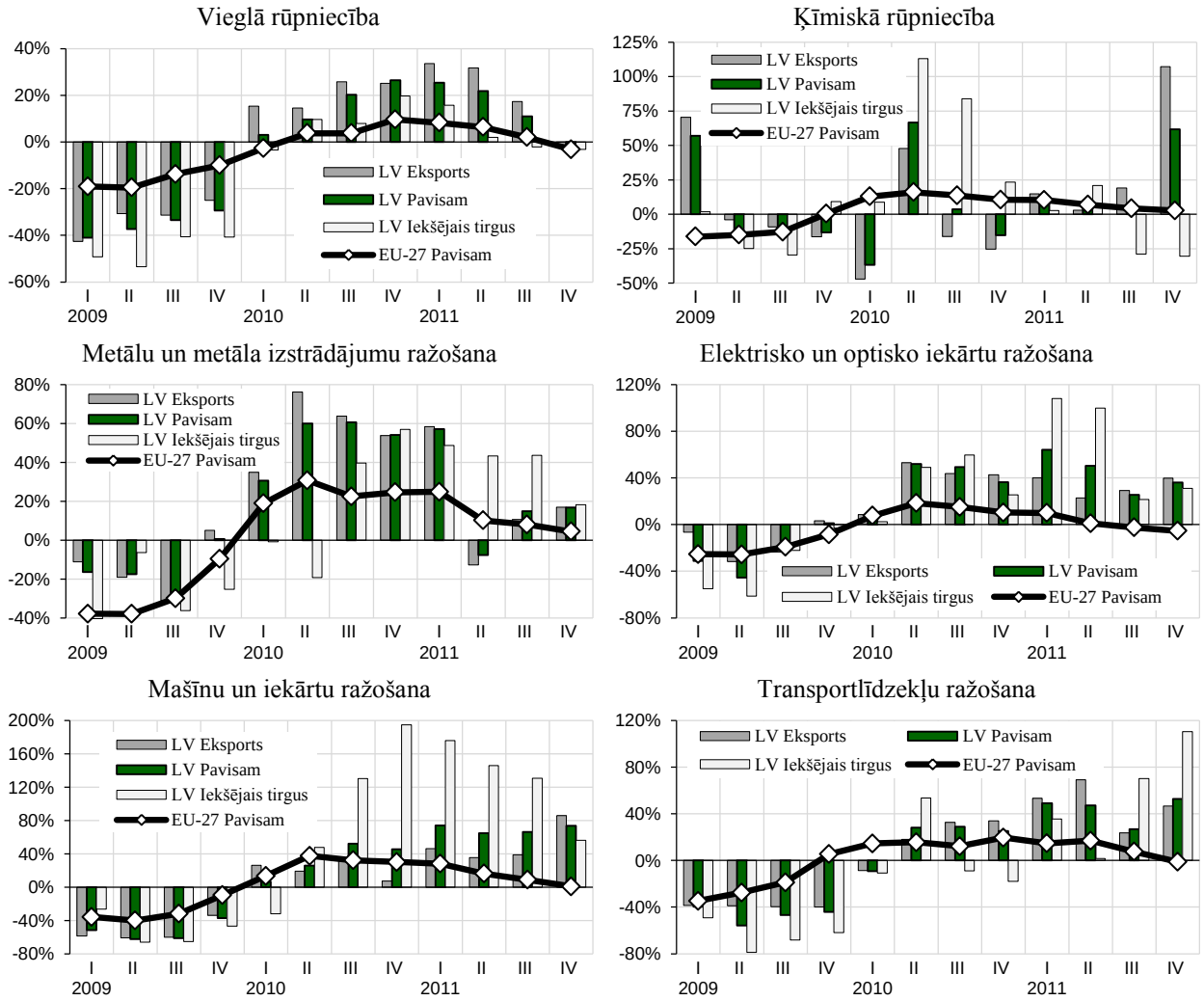

* Jauno pasūtījumu apjoms ietver visus pārskata periodā (mēnesī) noslēgtos, saskaņotos pasūtījumus (līgumi, kontrakti), kas saista ražotāju ar trešo pusi par preču vai pakalpojumu piegādi. Jauno pasūtījumu izmaiņas raksturo apstrādes rūpniecības nozarē saņemto jauno pasūtījumu apjoma izmaiņas pārskata periodā, salīdzinot ar bāzes periodu.

2.11.attēls. **Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

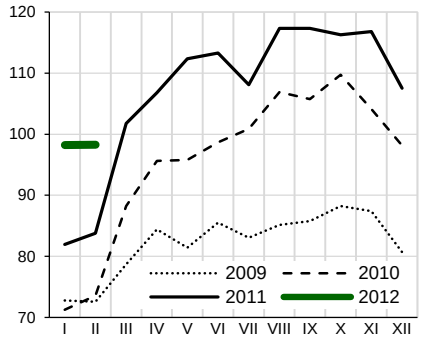

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

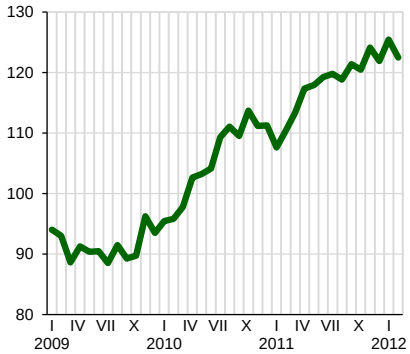

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

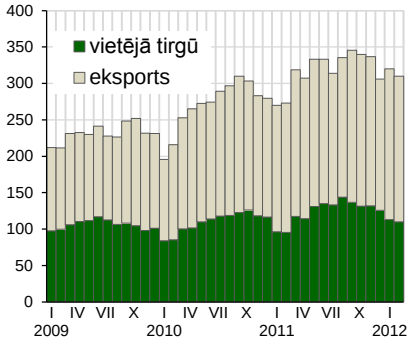

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

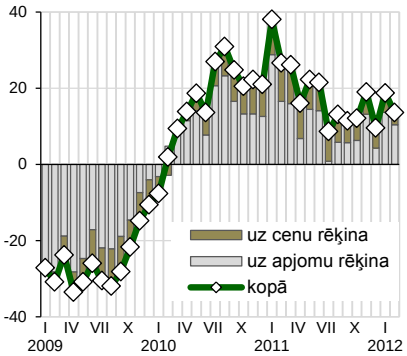

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

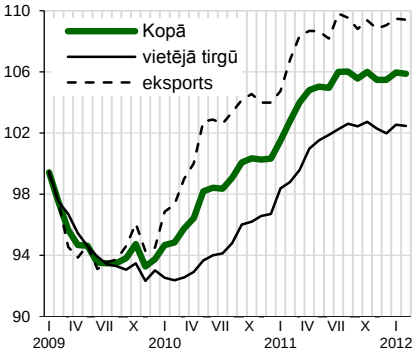

Nozares konfidences rādītājs

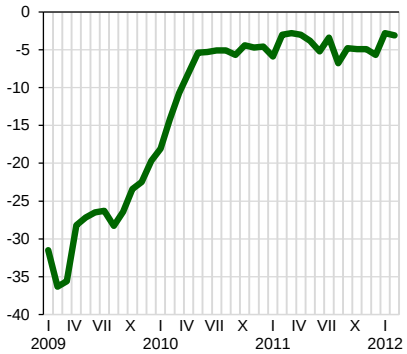

2.12.attēls. **Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

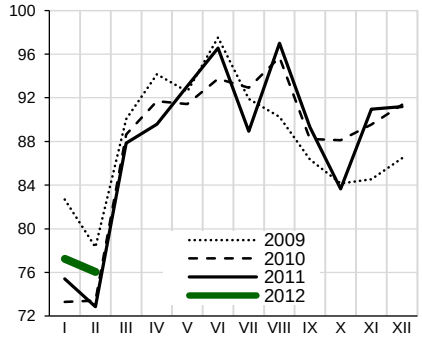

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

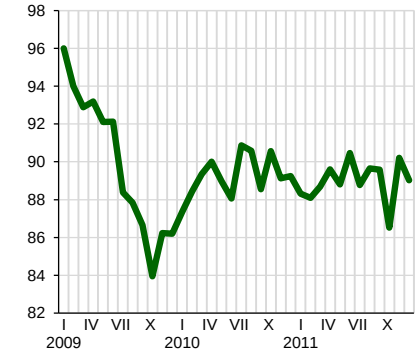

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

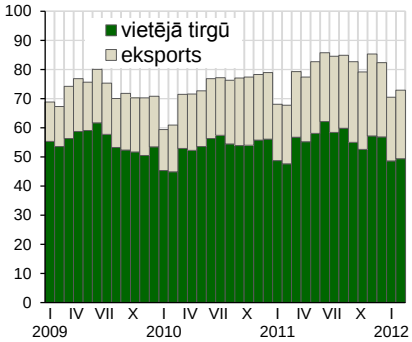

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

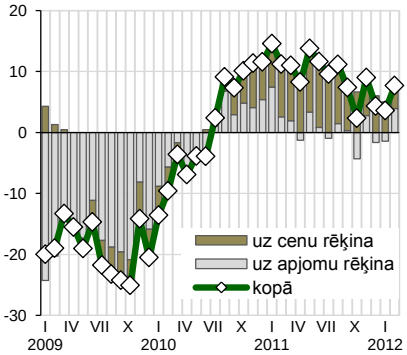

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

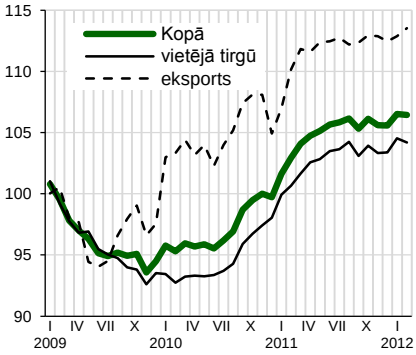

Nozares konfidences rādītājs

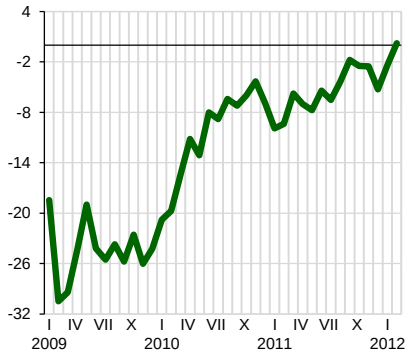

2.13.attēls. **Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

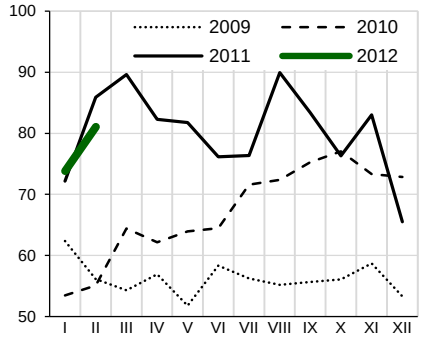

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

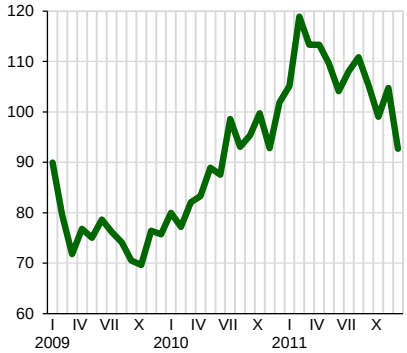

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

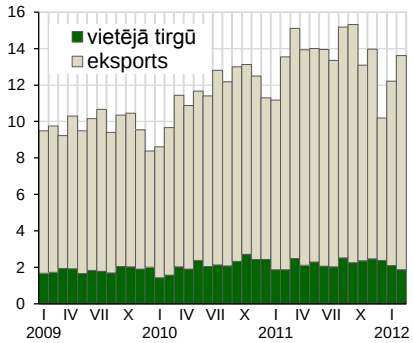

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

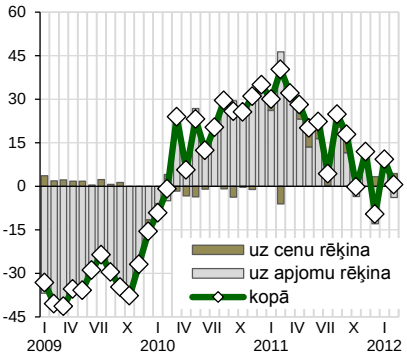

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

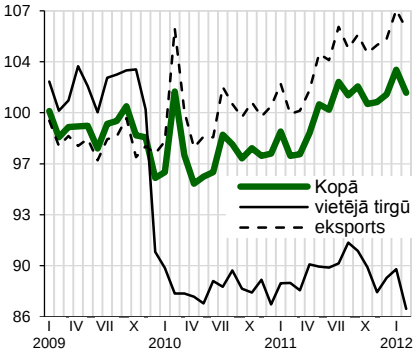

Nozares konfidences rādītājs

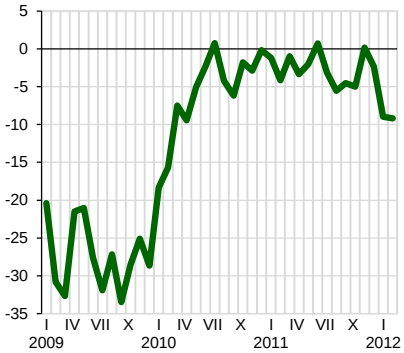

2.14.attēls. **Kokapstrādi raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

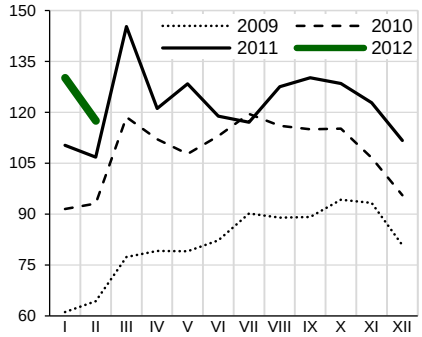

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

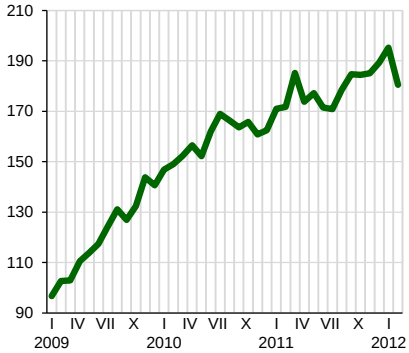

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

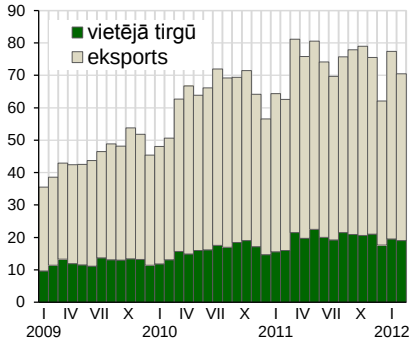

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

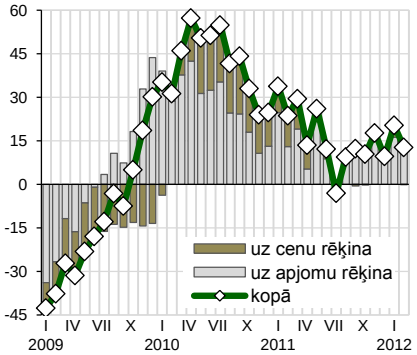

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

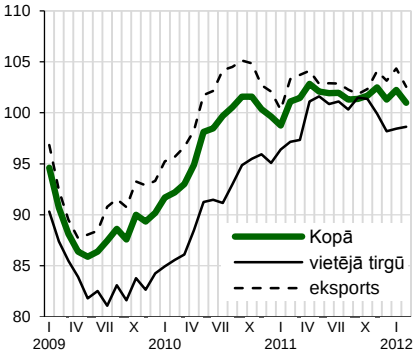

Nozares konfidences rādītājs

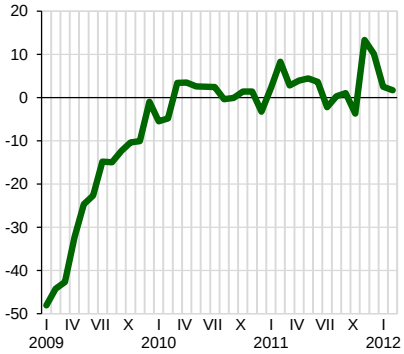

2.15.attēls. **Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

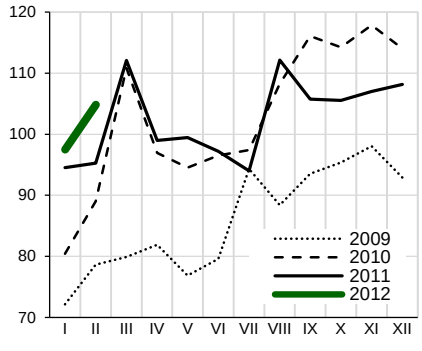

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

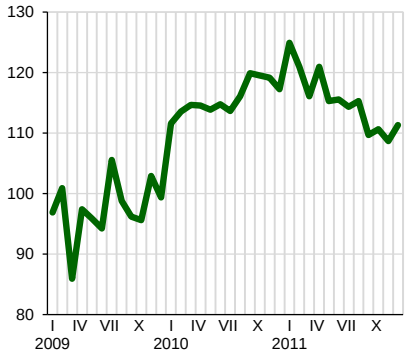

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

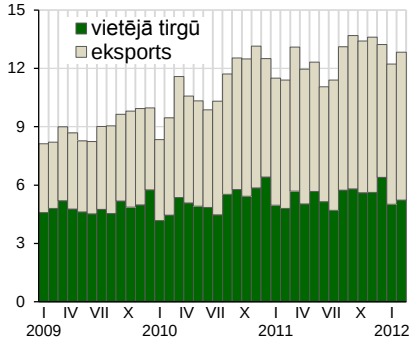

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

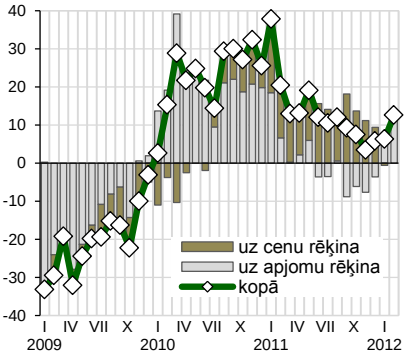

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

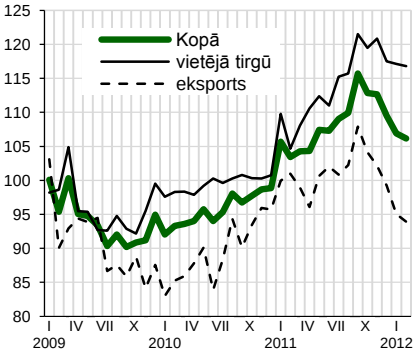

Nozares konfidences rādītājs

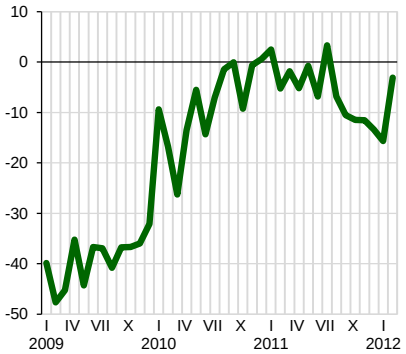

2.16.attēls. **Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

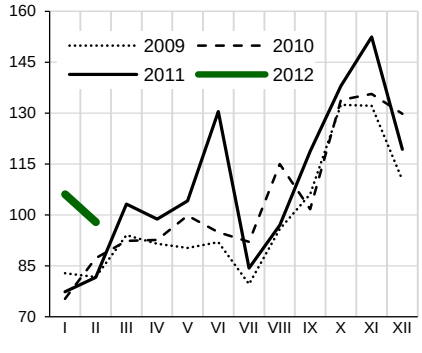

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

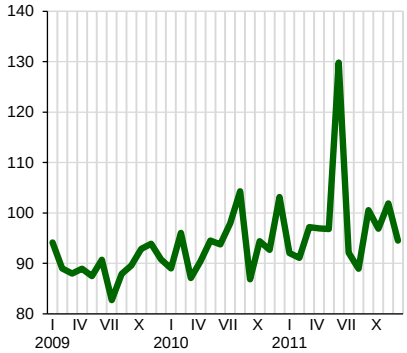

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

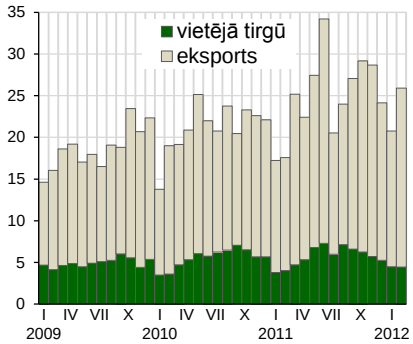

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

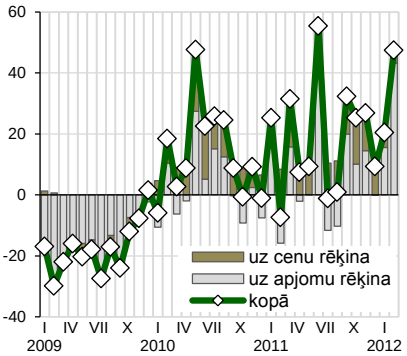

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

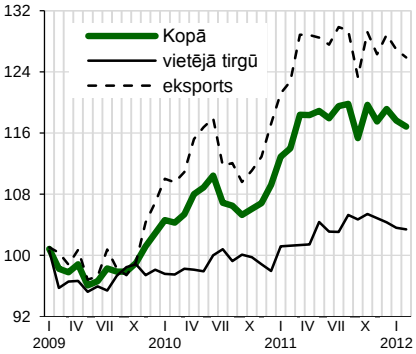

Nozares konfidences rādītājs

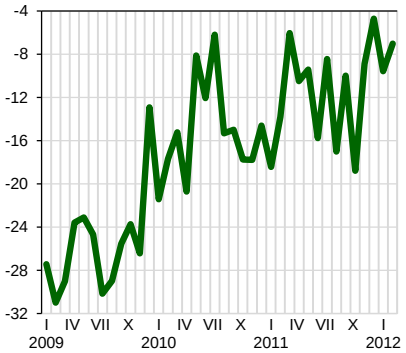

2.17.attēls. **Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

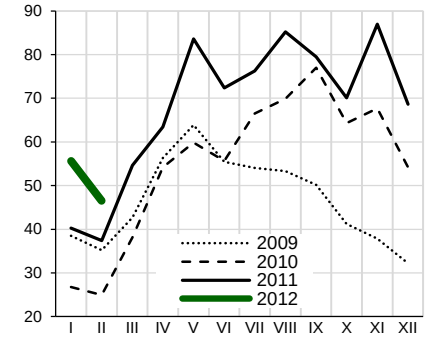

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

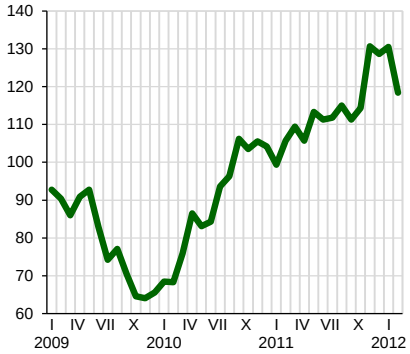

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

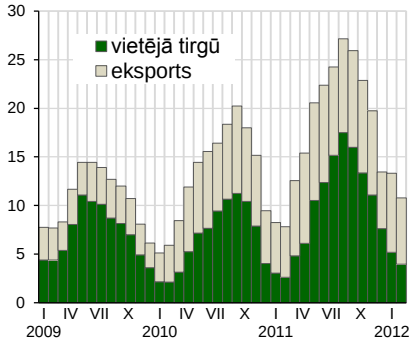

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

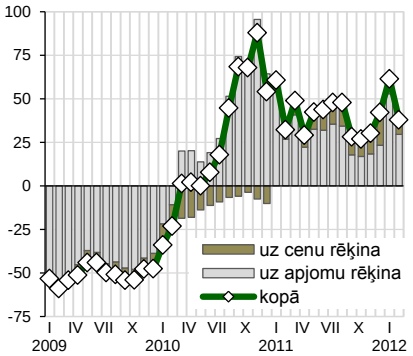

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

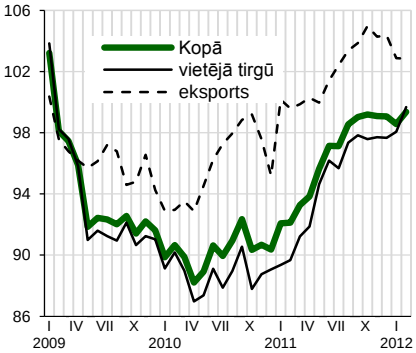

Nozares konfidences rādītājs

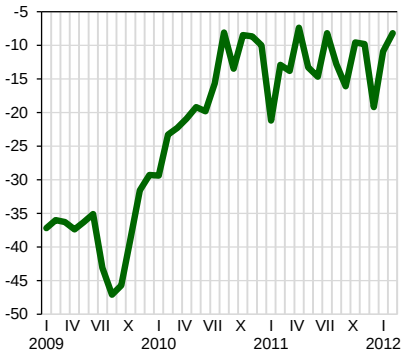

2.18.attēls. **Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

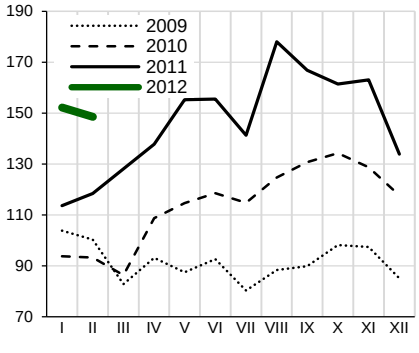

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

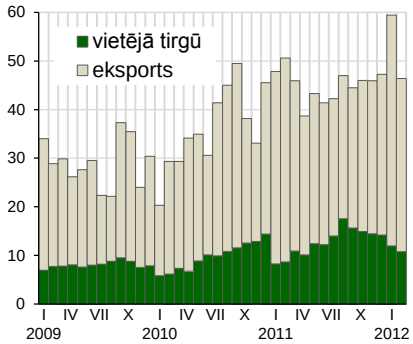

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

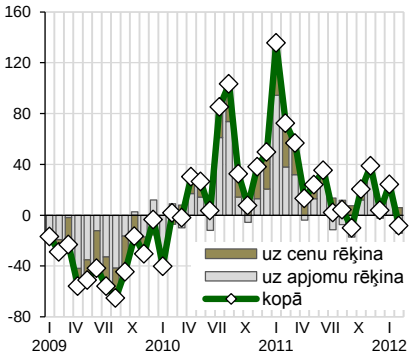

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

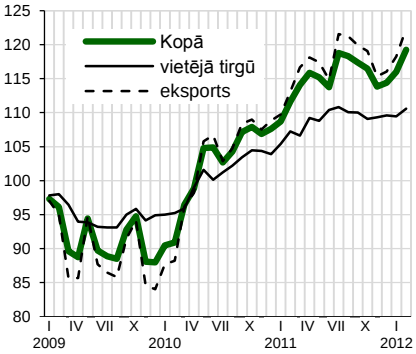

Nozares konfidences rādītājs

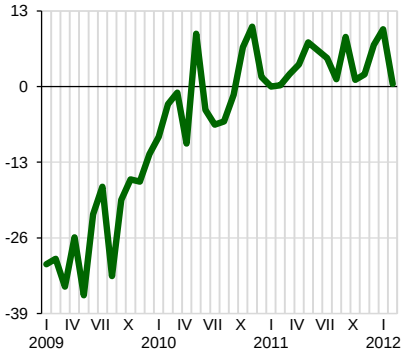

2.19.attēls. **Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

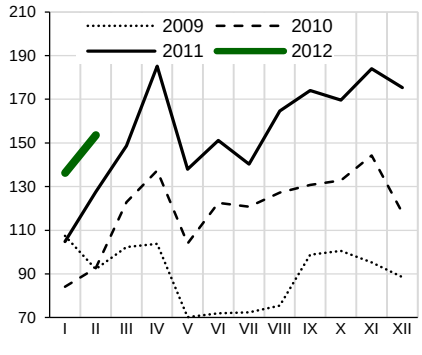

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

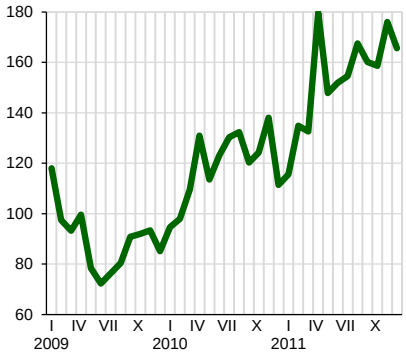

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

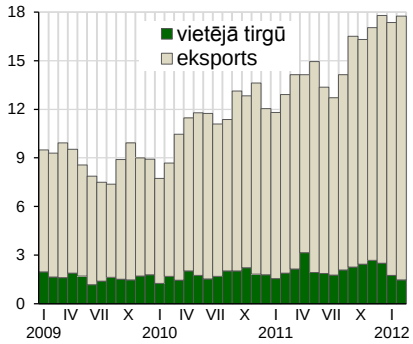

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

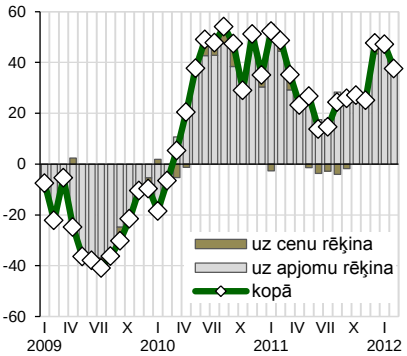

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

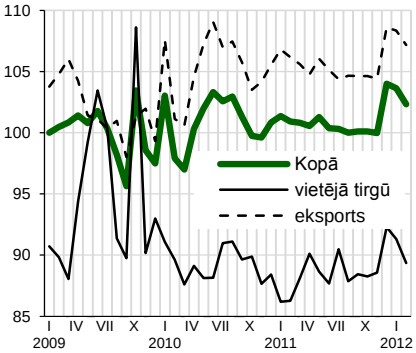

Nozares konfidences rādītājs

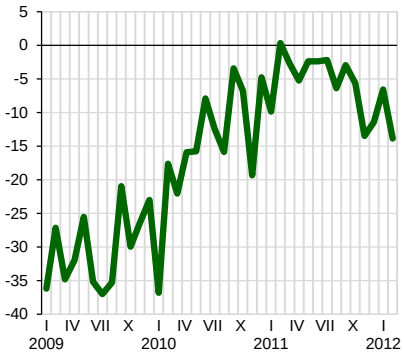

2.20.attēls. **Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

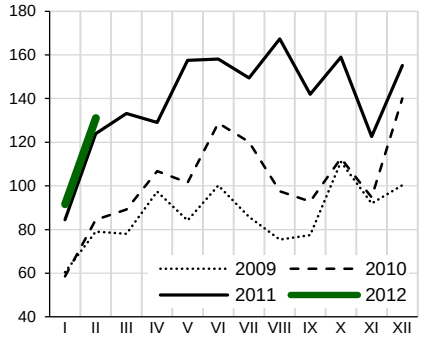

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

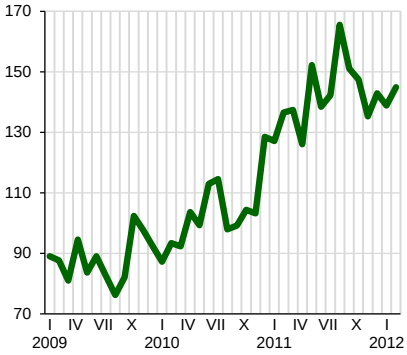

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

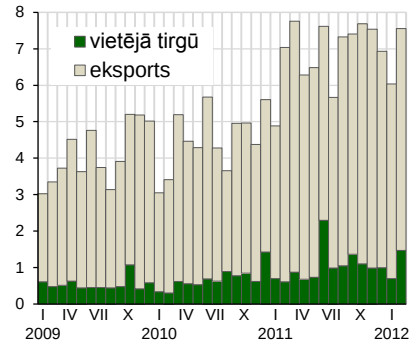

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

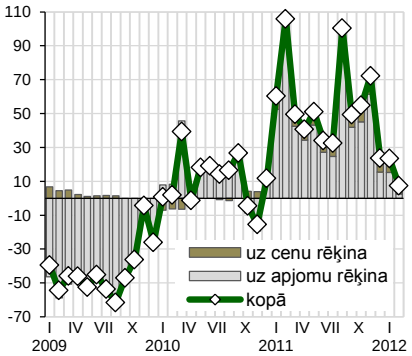

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

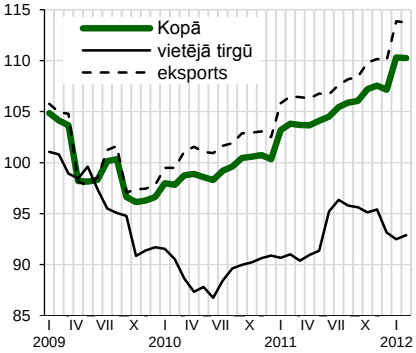

Nozares konfidences rādītājs

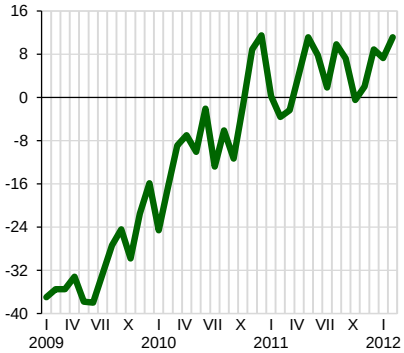

2.21.attēls. **Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji**

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli neizlīdzināti dati, 2005=100

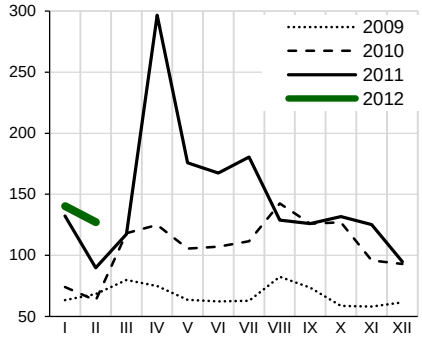

Produkcijas fiziskā apjoma indekss, sezonāli izlīdzināti dati, 2008 XII=100

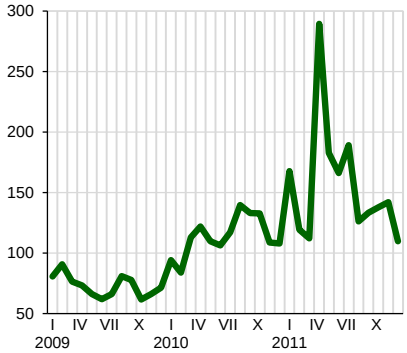

Produkcijas realizācija faktiskās cenās, milj. latu

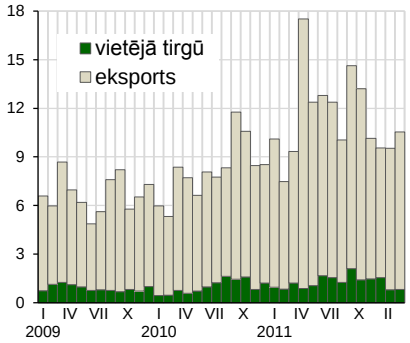

Produkcijas realizācija, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

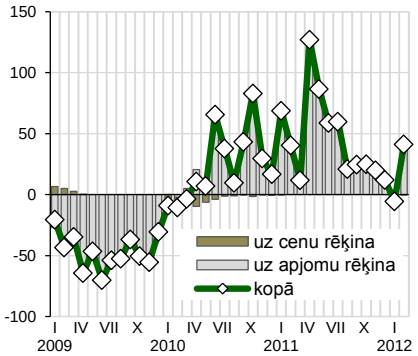

Ražotāju cenu izmaiņas, 2008.gada decembris =100

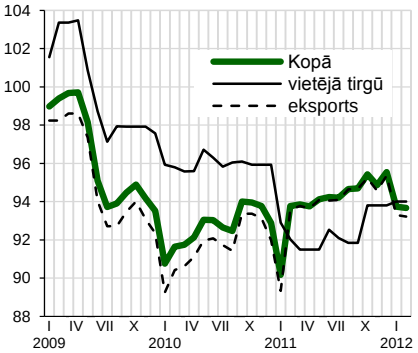

Nozares konfidences rādītājs

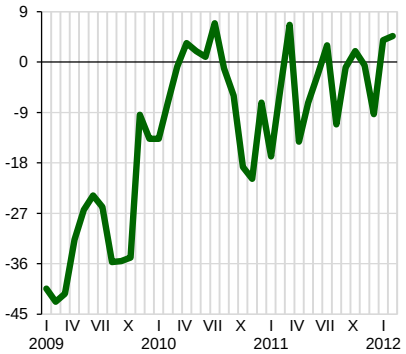

3. Pieprasījums

Turpina palielināties **iekšzemes pieprasījums**. 2011.gada 4.ceturksnī iekšzemes pieprasījums pieauga par 1,7% (pēc sezonāli izlīdzinātajiem datiem). Salīdzinot ar iekšzemes pieprasījuma zemāko līmeni krīzes laikā (2009.gada 4.ceturksni), tas ir palielinājies par 17,4%. Iekšzemes pieprasījuma pieaugums 2011.gadā lielā mērā saistīts ar investīciju un privātā patēriņa palielinājumu.

Kopš 2011.gada sākuma turpina palielināties privātais patēriņš, ko nosaka situācijas uzlabošanās darba tirgū – pieaug nodarbinātība un darba samaksa. 2011.gada 4.ceturksnī privātais patēriņš pieauga par 0,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 4,1% lielāks nekā 2010.gada 4.ceturksnī. Kopumā privātais patēriņš pieaug nedaudz lēnākos tempos nekā IKP un 2011.gada 4.ceturksnī tas bija tikai 77,3% no 2008.gada 1.ceturkšņa līmeņa, kad aizsākās tā samazinājums. Privātā patēriņa straujāku atjaunošanos ierobežo liels mājsaimniecību parādu slogs, augošās cenas, īpaši pārtikai un degvielai, kā arī pirktspēju mazinošā nodokļu likmju palielināšana.

Krīzes laikā ievērojami saruka arī valsts patēriņa apjomi, kas ir saistīts ar valsts budžeta konsolidācijas pasākumu īstenošanu. 2011.gadā sabiedrisko pakalpojumu apjoms ir stabilizējies un 2011.gada 4.ceturksnī tie bija par 0,7% lielāki nekā gadu iepriekš.

Investīciju aktivitātes Latvijā kopš 2010.gada beigām pakāpeniski pieaug. 2011.gada 4.ceturksnī investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā bija par 24,7% lielāki nekā 2010.gada atbilstošajā periodā. Kopumā 2011.gadā investīciju apjoms par 24,6% pārsniedza 2010.gada līmeni, ko lielā mērā ietekmēja ieguldījumi tādās nozarēs, kā enerģētika, kokapstrāde, kā arī transports un uzglabāšana. Neraugoties uz būtisko pieaugumu, investīcijas joprojām ir zemā līmenī. Kā nozīmīgāko investīciju ierobežojošo faktoru Latvijas uzņēmēji joprojām atzīmē zemo pieprasījumu un finansiālās grūtības, lai gan šo faktoru ietekme nedaudz mazinās. Straujāku investīciju kāpumu ierobežo privātā sektora lēnā kreditēšanas atjaunošanās un nepietiekamie pašu līdzekļi investīciju finansēšanai. Kopš 2010.gada sākuma pakāpeniski pieaug jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā. 2012.gada 1.ceturksnī tas ir sasniedzis 68,3%, kas liecina, ka esošais ražošanas apjoms tuvinās potenciālam un kopējā pieprasījuma pieaugums, kā arī uzņēmēju pozitīvais nākotnes redzējums var stimulēt arī turpmāku investīciju pieaugumu.

Eksports ir viens no svarīgākajiem Latvijas tautsaimniecības atveseļošanās procesa virzītājiem. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieaug jau vienpadsmito ceturksni pēc kārtas. 2011.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, eksporta apjomi pieauga par 2,2% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Salīdzinot ar 2010.gada 4.ceturksni, preču un pakalpojumu eksporta apjomi salīdzināmās cenās, jeb izslēdzot cenu izmaiņu ietekmi, ir pieauguši par 9,1%. Kopumā 2011.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 12,6%, salīdzinot ar 2010.gadu. Salīdzinot ar krīzes zemāko punktu 2009.gada 1.ceturksnī, preču un pakalpojumu eksporta apjomi ir auguši par 34,4 procentiem.

Eksporta turpmākās attīstības iespējas ietekmēs ne tikai ārējā pieprasījuma izmaiņas, bet arī Latvijas ražotāju spēja uzturēt konkurētspēju. Jāņem vērā, ka līdz šim Latvijas konkurētspējas uzlabošanos pamatā noteica darbaspēka izmaksu samazināšana, bet turpmāk izšķiroša loma būs spējai palielināt produktivitāti.

Gan starppatēriņa preču pieprasījuma pieaugums apstrādes rūpniecībā, gan situācijas uzlabošanās iekšējā tirgū veicina **importa** pieaugumu. 2011.gada 4.ceturkšņa laikā preču un pakalpojumu imports pieauga tikai par 1,1% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un par 13% pārsniedza 2010.gada 4.ceturkšņa līmeni. Kopumā 2011.gadā importa pieauguma tempi apsteidza eksporta pieaugumu un preču un pakalpojumu eksporta – importa saldo bija -3,9% no IKP.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses – privātā un sabiedriskā patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, krājumu izmaiņu, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. **IKP no izlietojuma puses**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	0,4	4,4	-5,7	-1,9	3,4	5,7	3,6	4,4	5,4	4,1
Valsts patēriņš	-9,7	1,3	-13,3	-12,6	-4,7	-7,9	0,6	1,3	2,7	0,7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-19,2	24,6	-39,1	-30,2	10,3	6,1	28,6	21,9	24,4	24,7
Eksports	11,5	12,6	4,5	8,0	17,0	15,6	14,3	15,6	12,1	9,1
Imports	11,5	20,7	-2,0	10,0	16,6	20,7	23,1	27,0	21,3	13,0
IKP	**-0,3**	**5,5**	**-5,5**	**-3,5**	**3,5**	**3,6**	**3,5**	**5,6**	**6,6**	**5,7**

Struktūra, % no IKP

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	63,0	62,1	65,7	62,8	62,0	61,8	66,3	62,0	61,5	59,5
Valsts patēriņš	17,5	15,6	17,9	18,2	15,0	18,9	16,4	16,2	13,5	16,6
Kopējā pamatkapitāla veidošana	19,5	22,4	13,1	16,4	23,8	23,6	16,1	18,0	27,6	26,3
Izmaiņas krājumos	1,4	3,8	4,0	2,7	1,7	-2,2	3,9	7,3	4,1	0,1
Eksports	53,8	59,3	49,6	52,3	56,4	56,1	60,5	59,6	59,8	57,7
Imports	55,2	63,2	50,3	52,4	59,0	58,2	63,2	63,0	66,4	60,2
Eksporta-importa saldo	-1,4	-3,9	-0,7	-0,1	-2,6	-2,1	-2,7	-3,4	-6,6	-2,5
IKP	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Ieguldījums pieaugumā, %

	2010	2011	2010				2011			
			I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	0,3	3,0	-4,1	-1,2	2,3	3,7	2,6	3,0	3,6	2,8
Valsts patēriņš	-1,6	0,2	-2,3	-2,1	-0,7	-1,4	0,1	0,2	0,4	0,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-3,1	5,4	-9,3	-7,8	2,5	1,6	4,4	4,1	6,4	6,4
Izmaiņas krājumos	4,5	2,1	6,9	8,7	0,1	2,6	1,9	5,0	2,4	-0,8
Eksports	5,4	6,6	2,1	3,7	8,0	7,4	7,5	8,0	6,4	4,9
Imports	-5,9	-11,8	1,1	-4,7	-8,7	-10,3	-12,9	-14,6	-12,5	-7,6
IKP	**-0,3**	**5,5**	**-5,5**	**-3,5**	**3,5**	**3,6**	**3,5**	**5,6**	**6,6**	**5,7**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

	2009				2010				2011			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Privātais patēriņš	-11,2	-5,4	-3,0	0,4	1,9	-0,6	1,7	2,1	0,3	0,7	2,0	0,8
Valsts patēriņš	-2,5	-3,0	-7,6	-2,6	-1,1	-1,3	-1,1	-3,4	7,1	-1,3	-1,4	-2,2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-14,0	-9,8	-20,6	-1,1	-12,1	4,2	17,2	-1,9	8,0	0,4	14,6	0,2
Eksports	-13,8	1,1	1,4	3,6	1,8	3,5	4,8	3,5	2,9	3,0	2,2	2,2
Imports	-22,3	-8,6	1,5	2,4	3,0	3,0	6,9	6,9	4,7	5,1	2,5	1,1
IKP	**-9,6**	**-1,2**	**-6,8**	**1,2**	**1,1**	**0,1**	**0,8**	**1,1**	**1,1**	**2,0**	**1,5**	**1,1**

3.1.attēls. **Iekšzemes pieprasījuma izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

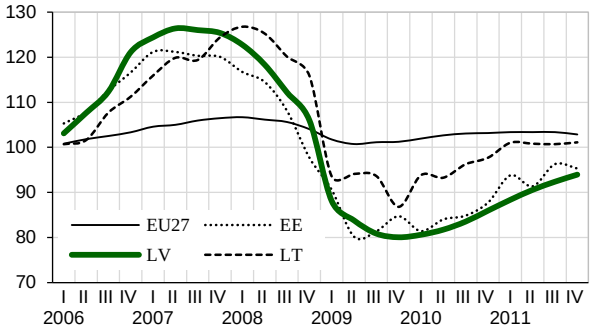

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

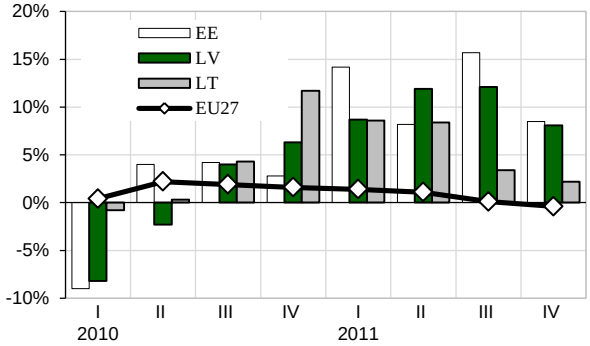

3.2.attēls. **Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

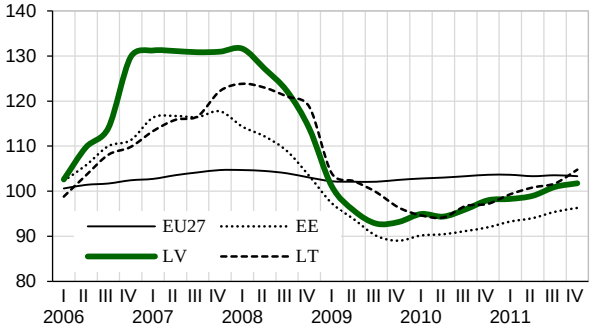

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

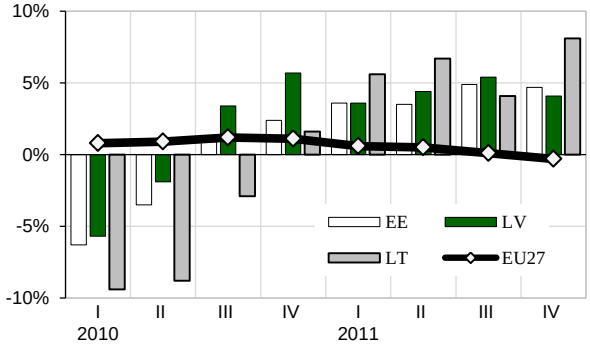

Patērētāju konfidences rādītājs*

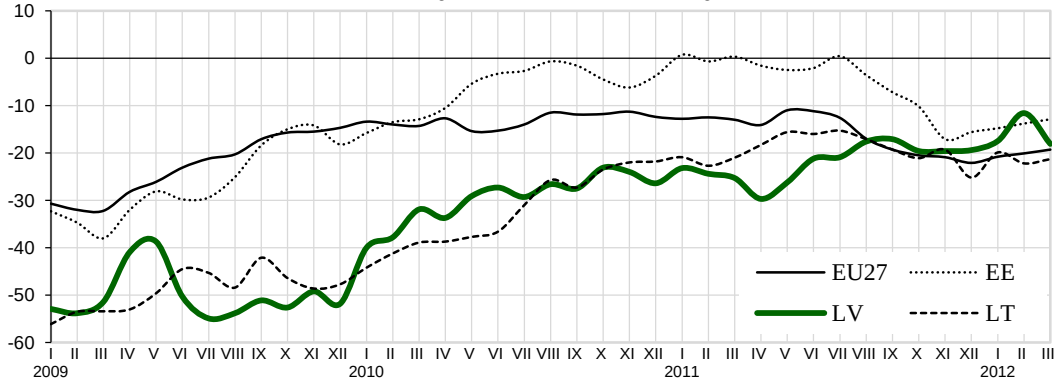

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

3.3.attēls. **Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

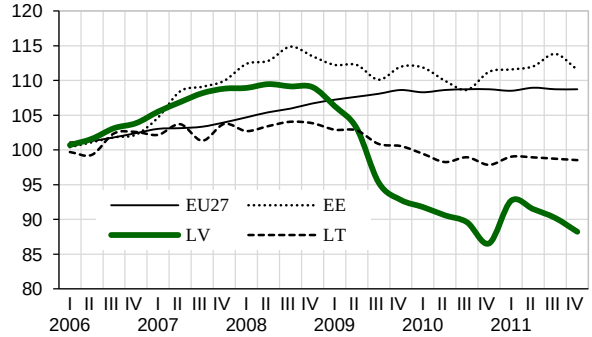

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

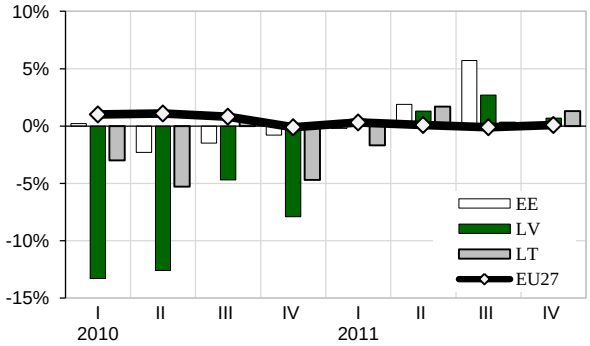

3.4.attēls. **Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

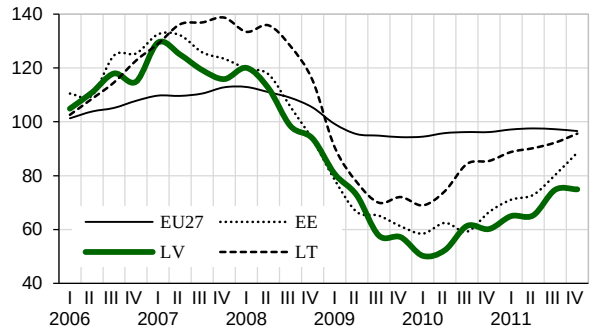

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

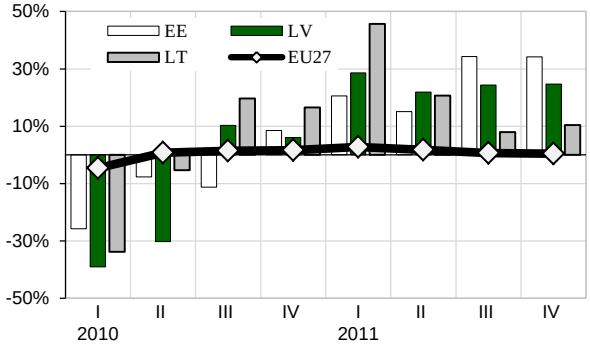

3.5.attēls. **Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

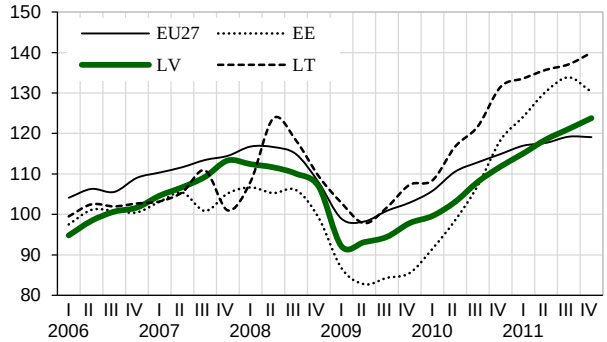

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

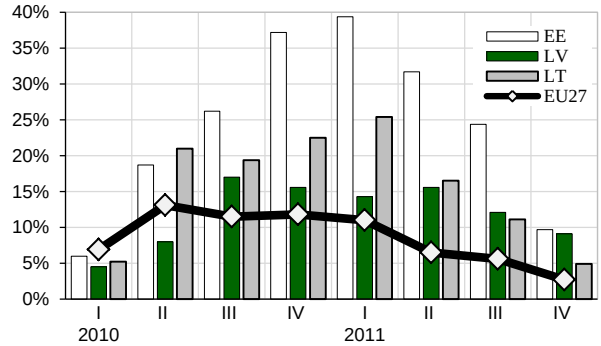

3.6.attēls. **Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis = 100

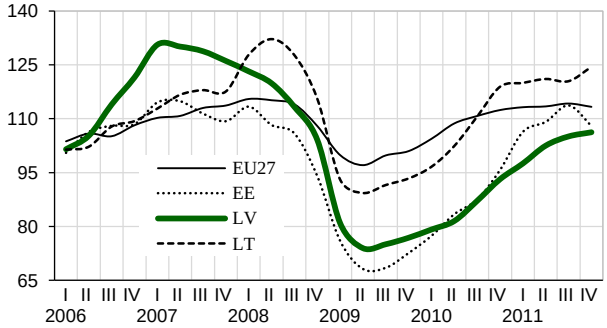

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

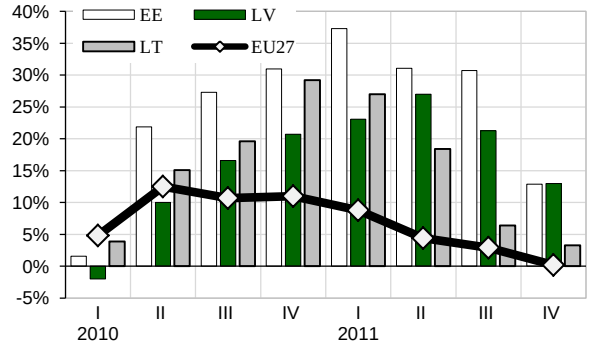

4. Ārējais sektors

Stabilizējoties ekonomiskai situācijai, tekošā konta pārpalikums samērā strauji samazinājās un 2010.gadā tā pārpalikums bija 3% no IKP, t.i., gandrīz trīs reizes mazāks nekā gadu iepriekš. Savukārt 2011.gadā tekošā konta saldo jau bija ar nelielu deficītu – 1,2% no IKP.

2011.gadā **tekošā konta** negatīvo bilanci būtiski ietekmēja salīdzinoši lielais tekošā konta deficīts gada 3.ceturksnī (5,3% no IKP), ko noteica ārējās tirdzniecības deficīta pieaugums saistībā ar atsevišķiem lieliem investīciju preču iepirkumiem. 2011.gada 4.ceturksnī ārējās tirdzniecības bilance uzlabojās un tekošais konts atkal bija pozitīvs (1,2% no IKP).

Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, arī importa apjomi pieaug. 2011.gada 3.ceturksnī imports faktiskās cenās pieauga par 10,4%, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, kamēr eksports šajā pašā laikā pieauga par 4,8%, kā rezultātā **ārējās tirdzniecības deficīts** bija 12,4% no IKP. Savukārt 2011.gada 4.ceturksnī preču imports bija par 4,5% mazākā apjomā, nekā 3.ceturksnī, bet eksports pieauga par 1,2% un ārējās tirdzniecības deficīts, salīdzinot ar 3.ceturksni samazinājās līdz 8,9% no IKP. 2011.gadā kopumā ārējās tirdzniecības deficīts sasniedza 9,9%, kas ir krietni zemākā līmenī, nekā pirms krīzes (2007.gadā – 24% no IKP).

Pakalpojumu bilances korekcija krīzes laikā bija mazāk izteikta. Tā galvenokārt notika 2009.gadā, kad pakalpojumu imports samazinājās divreiz straujāk nekā eksports. Kopš 2009.gada 2.ceturkšņa gan importa, gan eksporta dinamika ir stabila. 2011.gadā pakalpojumu bilance bija 6,6% no IKP un par 2/3 nosedza preču tirdzniecības negatīvo bilanci.

Nozīmīgas izmaiņas ir notikušas tekošā konta **ienākumu bilancē.** Krīzes laikā tā bija pozitīva, galvenokārt sakarā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes ietekmē. Ekonomiskajai situācijai uzlabojoties, ienākumu bilances pārpalikums samazinājās un kopš 2010.gada 3. ceturkšņa tā atkal ir kļuvusi negatīva. 2011.gada kopumā ienākumu bilance bija ar nelielu deficītu –0,9% no IKP.

Kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs, saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī. 2010.gadā un 2011.gadā kārtējo pārvedumu konta pārpalikums bija attiecīgi 3,6% un 3,1% no IKP. Kārtējo pārvedumu kontā nozīmīga bija ES fondu līdzekļu ieplūde.

Atšķirībā no tekošā konta bilances, kas kopš 2010.gada 3.ceturkšņa ir samērā stabila, **finanšu konta** bilances svārstības pa ceturkšņiem ir ļoti izteiktas. 2011.gada 1.ceturksnī ārvalstu privātā kapitāla plūsmas bija negatīvas saistībā ar noguldījumu samazinājumu banku sektorā. Savukārt 2. un 3.ceturksnī finanšu konta pasīvi pieauga, ko ietekmēja ārvalstu tiešās investīcijas uzņēmumu pašu kapitālā, savukārt 4.ceturksnī, sakarā ar noguldījumu samazinājumu un aktīvu pieaugumu banku sektorā, finanšu konta deficīts palielinājās, sasniedzot 16,4% no IKP. 2011.gadā kopumā finanšu konta deficīts (bez rezerves aktīviem) bija 4,8% no IKP.

Līdz ar ārvalstu kapitāla plūsmu dinamikas un virziena maiņu ir mainījusies arī to struktūra. 2010.gadā ienākošo **ĀTI plūsmu** apjoms bija gandrīz četras reizes lielāks nekā 2009.gadā un tās veidoja gandrīz 1/3 daļu no 2010.gadā piesaistītām ārvalstu investīcijām Latvijas ekonomikā. 2011.gadā ĀTI ieplūde turpināja palielināties. Tiešo

investīciju apjoms Latvijas ekonomikā gandrīz 3,5 reizes pārsniedza iepriekšējā gada ienākošās ĀTI plūsmas.

Portfeļinvestīciju daļa ienākošās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos trīs gados nepārsniedz 10%. 2011.gadā portfeļinvestīciju saldo bija negatīvs, ko galvenokārt noteica banku sektora veiktā ilgtermiņa saistību atmaksa.

Pēdējos gados nozīmīgas svārstības ir vērojamas arī citām investīcijām. 2011.gadā citu ieguldījumu negatīvais saldo palielinājās, sasniedzot 8,2% no IKP. Citu investīciju bilances svārstības galvenokārt ietekmēja noguldījumu samazinājums banku sektorā.

2010.gadā finanšu konta (bez rezerves aktīviem) deficīts bija 1,5% no IKP, savukārt 2011.gadā tas pieauga līdz 4,8% no IKP. Jāatzīmē, ka 2011.gada 2. un 3.ceturksnī finanšu konta bilance bija pozitīva, attiecīgi 5,7% un 1,7% no IKP, bet 4.ceturksnī finanšu konta bilance bija negatīva. Finanšu konta bilance būtiskās svārstības ceturkšņu griezumā pamatā saistītas ar privātā sektora (komercbanku) ārējo parādsaistību samazināšanos un valsts sektora ilgtermiņa aizņēmumiem, kā rezultātā palielinās arī valdības ārējais parāds. Latvijas starptautisko investīciju bilances dati liecina, ka valdības bruto ārējais parāds 2011.gada beigās bija 4550 milj. latu apmērā (32,1% no IKP). Salīdzinot ar 2010.gada beigām, valdības ārējais parāds palielinājās par 8,3%. Vienlaikus jāatzīmē, ka Latvijas kopējais bruto ārējais parāds 2011.gada beigās bija 145,9% no IKP, kas ir gandrīz par 20 procentpunktiem mazākā līmenī nekā pirms gada.

Straujās izaugsmes gados **lata reālais efektīvais kurss** (REK)[1] pieauga attiecībā gan pret attīstīto valstu valūtām, gan pret Igaunijas, Krievijas, Lietuvas un Polijas valūtām. Kopš 2009.gada marta lata REK pakāpeniski samazinājās, kas bija saistīts gan ar cenu līmeņa un darba algu samazināšanos, gan citu ar ražošanu saistīto izmaksu optimizāciju. 2011.gada pirmajā pusē, atsākoties inflācijai, lata REK palielinājās attiecībā pret attīstīto valstu valūtām, bet kopš septembra REK tendences ir lejupvērstas.

Nodaļas turpinājumā atspoguļota preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, maksājumu bilances tekošais un finanšu konts, kā arī lata efektīvā kursa izmaiņas.

[1] Latvijas Banka aprēķina lata reālo efektīvo kursu pret 13 galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām. Lata reālais kurss ietver lata nominālā kursa izmaiņas pret Latvijas tirdzniecības partnervalsts valūtu, kā arī cenu izmaiņas Latvijā salīdzinājumā ar cenu izmaiņām tirdzniecības partnervalstī. Lata reālais efektīvais kurss parāda Latvijas relatīvo eksporta konkurētspēju pasaules tirgos

4.1.attēls. **Preču eksports un imports pa mēnešiem**

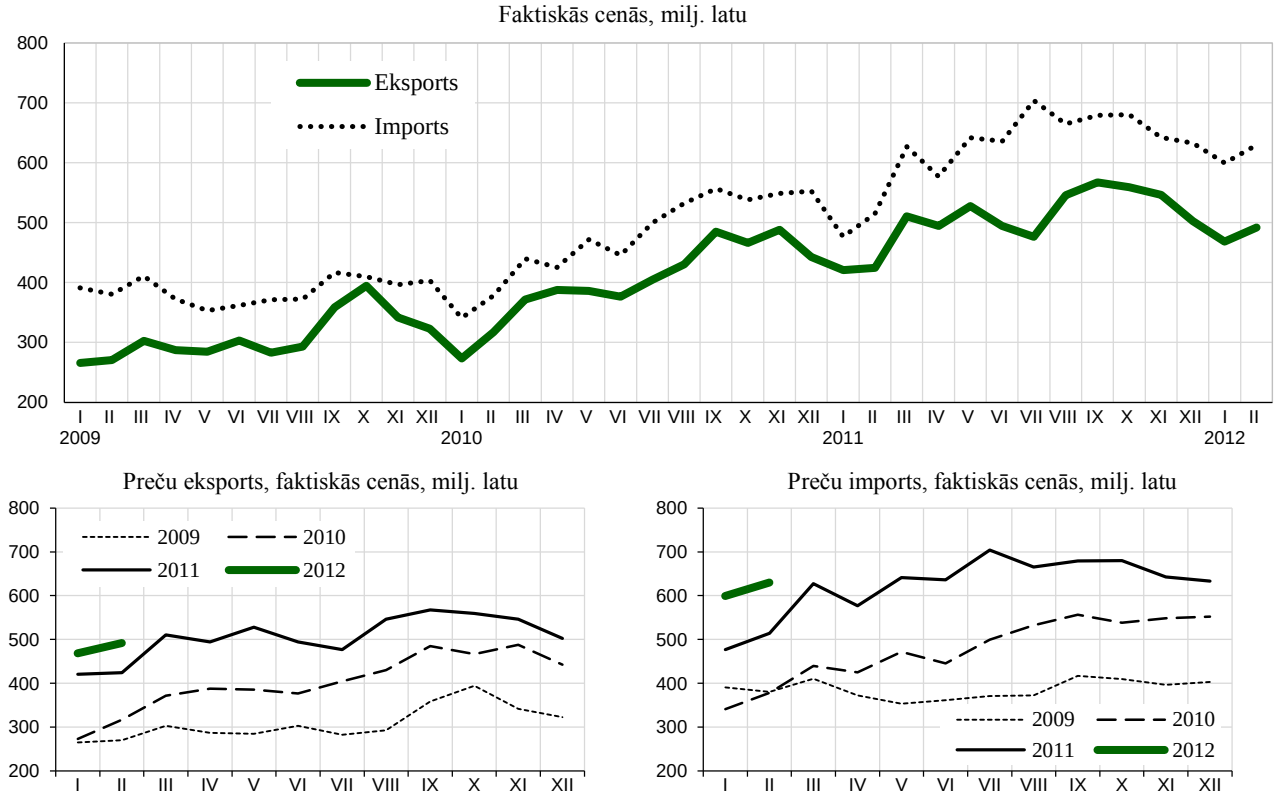

4.2.attēls. **Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem**

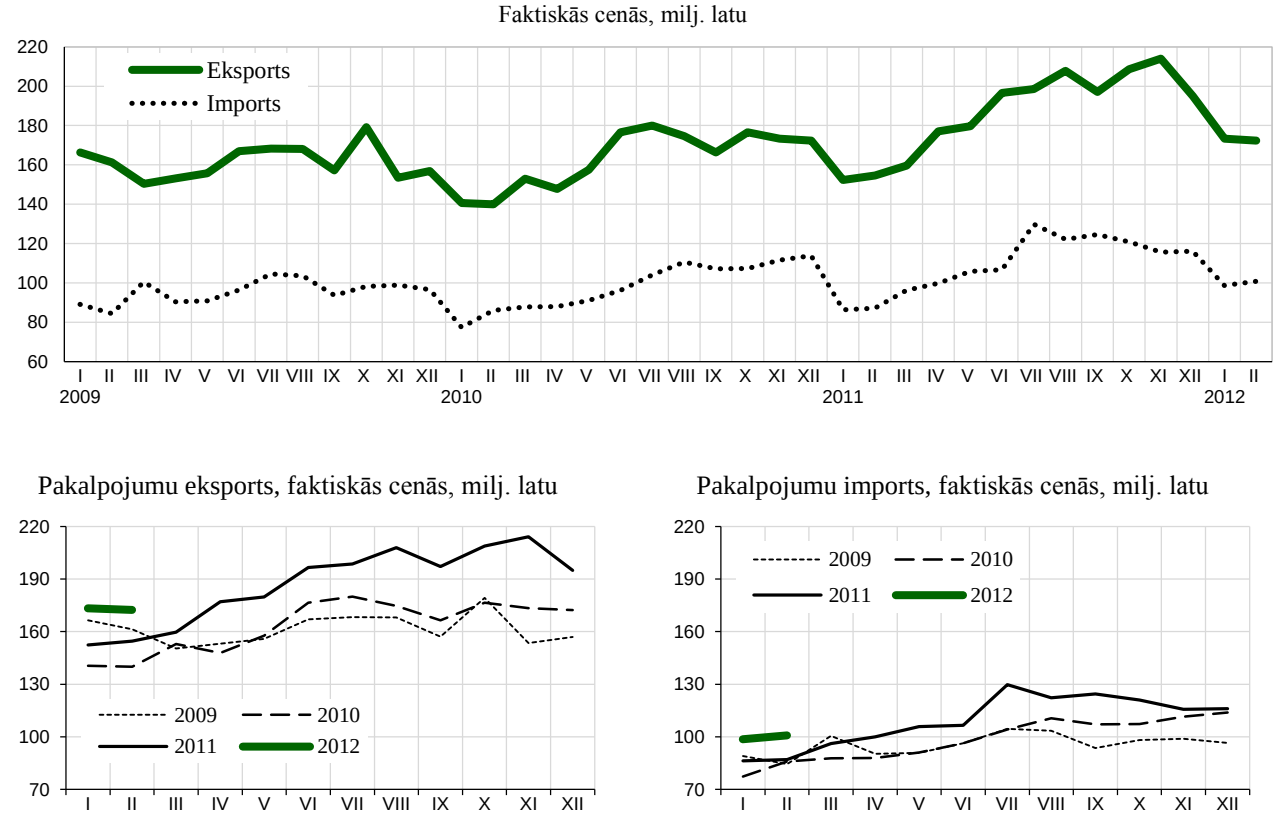

4.3.attēls. **Maksājumu bilance pa ceturkšņiem**

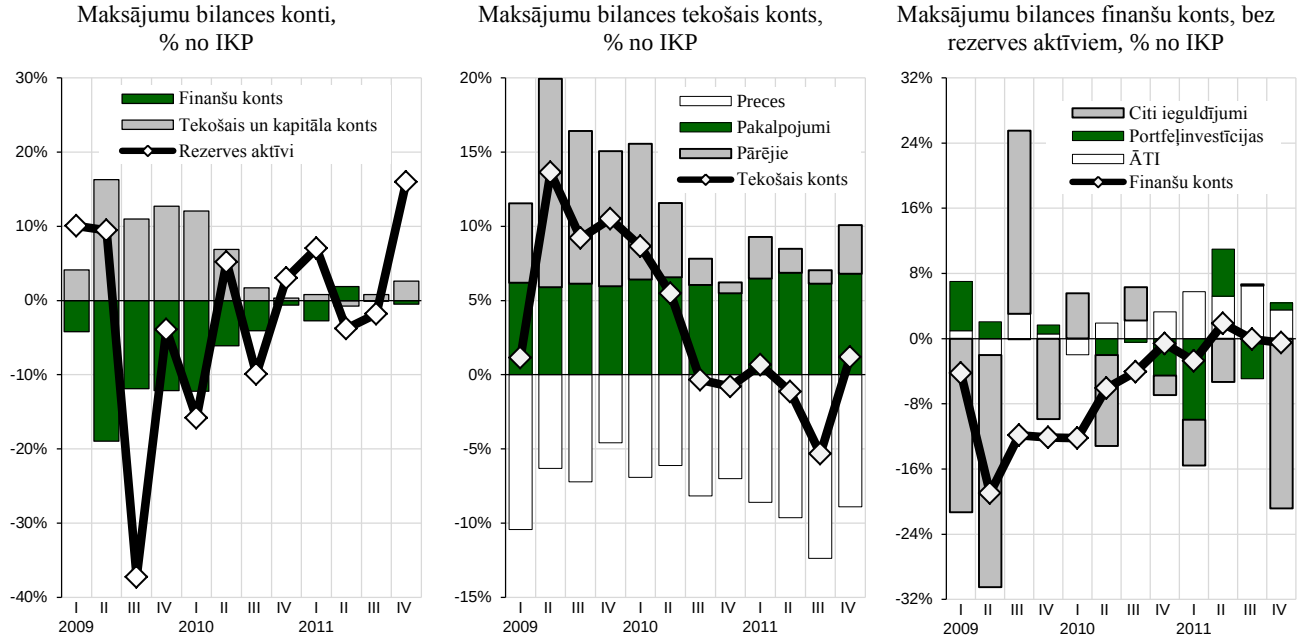

4.4.attēls. **Lata reālā efektīvā kursa indekss**

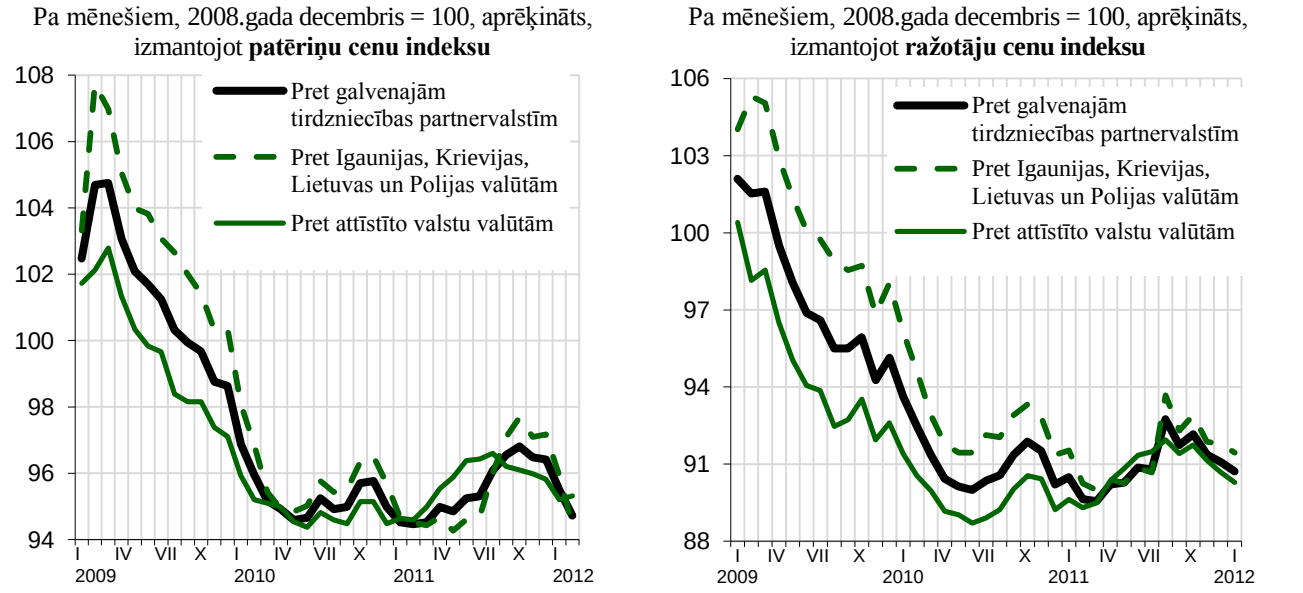

Attīstītās valstis – ASV, Dānija, Francija, Itālija, Lielbritānija, Nīderlande, Somija, Vācija un Zviedrija

5. Finanšu sektors

Valdības finanses

Ekonomiskās aktivitātes pieaugums un nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumi, kā arī budžeta izdevumu izlietošanas disciplīnas stiprināšana sekmē fiskālās situācijas uzlabošanos. Saskaņā ar valsts budžeta deficīta un parāda 2012.gada aprīļa notifikācijas rezultātiem, kuri sagatavoti atbilstoši Eiropas kontu sistēmas metodoloģijai, vispārējās valdības sektora budžeta deficīts 2011.gadā sasniedza 494,1 milj. latu jeb 3,5 % no IKP, kas ir būtiski mazāks nekā tika noteikts starptautiskā aizdevuma programmā.

Valsts kases dati par 2011.gadu liecina, ka salīdzinājumā ar 2010.gadu konsolidētā **kopbudžeta ieņēmumi** palielinājās par 480,3 milj. latu jeb 10,4% un bija 5087,3 milj. latu. Ieņēmumu pieaugumu kopbudžetā 2011.gadā pamatā nodrošināja nodokļu ieņēmumu, kā arī ieņēmumu no ārvalstu finanšu palīdzības pieaugums. 2012.gada divos mēnešos konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija 831,2 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2011. gada attiecīgo periodu ir par 121,3 milj. latu jeb 17,1% vairāk. Ieņēmumu pieaugums bija vērojams gan nodokļu, gan nenodokļu ieņēmumos, savukārt, ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības samazinājās.

Kopējie **nodokļu ieņēmumi** (ieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) 2011.gadā bija 3946,7 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010.gadu pieauga par 440,2 milj. latu jeb 12,6% un pārsniedza 2011.gadā plānoto par 168,9 milj. latu jeb 4,5 procentiem. 2012.gada divos mēnešos kopējie nodokļu ieņēmumi bija 676,5 milj. latu, kas ir par 17,7% vairāk nekā 2011. gada divos mēnešos. To galvenokārt noteica sociālo apdrošināšanas iemaksu, pievienotās vērtības nodokļa un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieaugums.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2011.gadā bija 958,7 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2010.gadu ir par 133,4 milj. latu jeb 16,2 % vairāk, un kas skaidrojams ar mazumtirdzniecības apgrozījuma un saimnieciskās darbības, kā arī importa apjoma pakāpenisku palielināšanos. Taču 2011.gadā plānotie pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi netika sasniegti, plāna izpildei sasniedzot 98,6 %, ko ietekmēja pārmaksu atmaksu pieaugums decembrī.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2012.gada divos mēnešos salīdzinājumā ar 2011.gada atbilstošo periodu pieauga par 43,5 milj. latu jeb 31,8% un bija 180,4 milj. latu. Ieņēmumu pieaugumu nodrošināja budžetā iemaksājamās summas palielinājums. 2012. gada divos mēnešos iemaksātais pievienotās vērtības nodoklis bija 305,4 milj. latu, kas ir par 55,5 milj. latu jeb 22,2% vairāk nekā 2011. gada atbilstošajā periodā. Bruto iemaksu būtiskais pieaugums skaidrojams ar mazumtirdzniecības apjoma kāpumu. Savukārt, pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2012. gada divos mēnešos veiktas 125,1 milj. latu apmērā, kas ir par 10,6% vairāk nekā 2011. gada atbilstošajā periodā, kas skaidrojams ar deklarēto atmaksājamo summu pieaugumu, kā arī ar izveidoto pārmaksu atmaksu sistēmu, kas ļauj operatīvi izvērtēt pārmaksu pamatotību.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2011. gadā tika iekasēti 792,2 milj. latu apmērā, kas ir par 13,4 milj. latu jeb 1,7% vairāk nekā 2010. gadā. Nodokļa ieņēmumu palielināšanos ietekmēja ar nodokli apliekamo ienākumu pieaugums. Turklāt jāatzīmē,

ka ieņēmumi pieauga, neskatoties uz 2011.gadā veiktajām izmaiņām likumdošanas normās, tai skaitā, likmes samazināšana, neapliekamā minimuma palielināšana un atvieglojuma apmēra par apgādībā esošu personu palielināšana.

2012.gada divos mēnešos iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi bija 137,3 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2011. gada diviem mēnešiem bija par 16,8 milj. latu jeb 14% vairāk. Nodokļa ieņēmumus pozitīvi ietekmēja straujāks nodarbinātības un darba samaksas pieaugums. Saskaņā ar VID datiem 2011.gada decembrī darba ņēmēju, par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, skaits pieaudzis par 1,3%, savukārt, ienākumi palielinājušies par 7,7% salīdzinājumā ar 2010. gada decembri.

2011.gadā sociālās apdrošināšanas iemaksas (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) tika iekasētas 1295,2 milj. latu apmērā, kas bija par 137,7 milj. latu jeb 11,9% vairāk nekā 2010.gadā. Tas daļēji skaidrojams ar sociālās apdrošināšanas iemaksu likmes darba ņēmējam paaugstināšanu no 9% uz 11 procentiem. Sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu plāns tika pārsniegts par 3 procentiem.

2012.gada divos mēnešos sociālās apdrošināšanas iemaksas bija 213,7 milj. latu un tas ir par 23,7 milj. latu jeb 12,5% vairāk salīdzinājumā ar 2011.gada diviem mēnešiem. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 201,6 milj. latu un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 12,1 milj. latu. Tāpat kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, tāpat arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumu pieaugumu ietekmēja straujāks nodarbinātības un darba samaksas pieaugums.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2011.gadā tika iekasēti 196,4 milj. latu apmērā – par 84,3 milj. latu jeb 75,1% vairāk nekā 2010.gadā. Plānotie ieņēmumi tika pārsniegti par 75,1 milj. latu jeb 62%. To ietekmēja nodokļa iemaksu pieaugums un atmaksu samazinājums, kas liecināja par labākiem uzņēmumu finanšu rezultātiem nekā iepriekš plānots. 2012.gada divos mēnešos uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi bija 30,9 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2011.gada diviem mēnešiem ir par 8,6 milj. latu jeb 38,7% vairāk un tas galvenokārt saistīts ar atmaksātās summas samazināšanos un iemaksu summas pieaugumu. 2012. gada divos mēnešos atmaksātās summas samazinājušās par 32,6%, salīdzinot ar 2011.gada attiecīgo periodu. Savukārt, uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas 2012.gada divos mēnešos pieaugušas par 7,1 milj. latu jeb 26,2%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2011. gadā bija 481,5 milj. latu, kas ir par 23,5 milj. latu jeb 5,1% vairāk nekā 2010. gadā. Akcīzes nodokļa ieņēmumu palielinājumu galvenokārt ietekmēja akcīzes nodokļa no tabakas izstrādājumiem ieņēmumu palielinājums par 12,7 milj. latu, akcīzes nodokļa no alkoholiskajiem dzērieniem ieņēmumu palielinājums par 2,7 milj. latu un akcīzes nodokļa no naftas produktiem ieņēmumu palielinājums par 2,4 milj. latu salīdzinājumā ar 2010. gadu. 2011. gada 1. jūlijā stājās spēkā akcīzes nodoklis dabasgāzei, kas aizvadītajā gadā tika iekasēts 4,3 milj. latu apmērā. 2011. gadā akcīzes nodokļa ieņēmumi tika iekasēti nedaudz virs plānotā apjoma, pārsniedzot plānu par 1,1 procentu.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2012.gada divos mēnešos bija 80,2 milj. latu, kas ir par 3,5 milj. latu jeb 4,5% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

Konsolidētā **kopbudžeta izdevumi** 2011.gadā palielinājās, taču ievērojami lēnāk nekā ieņēmumi – par 122,5 milj. latu jeb 2,3% un bija 5532,1 milj. latu. Pieaugums bija vērojams visās pozīcijās, izņemot izdevumus subsīdijām un dotācijām, kā arī sociālajiem pabalstiem.

2011.gadā būtiski pieauga kapitālie izdevumi un tie bija 585,9 milj. latu, kas ir par 196,3 milj. latu jeb 50,4% vairāk salīdzinājumā ar 2010.gadu. Jāatzīmē, ka nozīmīgs kapitālo izdevumu pieaugums bija vērojams gan valsts, gan pašvaldību budžetā, un tā noteicošais faktors bija aktīvāka ES fondu apguve, nodrošinot projektu realizāciju. Izdevumu pieaugums bija vērojams arī kārtējos izdevumos, tai skaitā atalgojumam, precēm un pakalpojumiem, kas 2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, pieauga par 83,1 milj. latu jeb 4,7 procentiem. Savukārt, izdevumi subsīdijām un dotācijām 2011.gadā bija 1113,8 milj. latu un salīdzinājumā ar 2010.gadu tie samazinājās par 64 milj. latu jeb 5,4%. Lielāko samazinājumu noteica izdevumi subsīdijām un dotācijām komersantiem, biedrībām un nodibinājumiem, izņemot lauksaimniecības ražošanu. Tāpat 2011.gadā samazinājās arī izdevumi sociālajiem pabalstiem, kas salīdzinājumā ar 2010. gadu bija par 134,9 milj. latu jeb 7,7% mazāki un gadā kopumā bija 1609,8 milj. latu. No tiem pensiju izmaksai tika novirzīti 1206,5 milj. latu. Izdevumu samazinājumu pamatā noteica ar bezdarbnieku pabalstu saistīto izdevumu kritums, ņemot vērā straujāku bezdarba līmeņa samazināšanos nekā tika prognozēts iepriekš. Arī izdevumi valsts pensiju speciālajā budžetā saruka, kas galvenokārt skaidrojams ar 2010.gada aprīlī veikto pensiju ieturējumu atmaksu.

2012.gada divos mēnešos kopbudžeta izdevumi bija 817,3 milj. latu un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu tie nedaudz palielinājās – par 13,7 milj. latu jeb 1,7%. Lielākais pieaugums veidojās izdevumos subsīdijām un dotācijām, kas šī gada divos mēnešos, salīdzinot ar 2011.gada attiecīgo periodu, palielinājās par 15,8 milj. latu jeb 11,6% un sasniedza 152 milj. latu. Līdzīgs pieaugums bija vērojams gan subsīdijām komersantiem, biedrībām un nodibinājumiem, izņemot lauksaimniecības ražošanu, gan subsīdijām komersantiem sabiedriskā transporta pakalpojumu nodrošināšanai.

Pretēji 2011.gadā novērotajam, šī gada divos mēnešos izdevumi sociālajiem pabalstiem bija par 9 milj. latu jeb 3,4% lielāki salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu un sastādīja 273,8 milj. latu. Pieaugumu noteica lielāki izdevumi pensiju izmaksai, kas pieauga par 17,8 milj. latu jeb 9,2%, savukārt, izdevumi citiem pabalstiem samazinājās par 8,8 milj. latu jeb 12,3 procentiem.

Kārtējie izdevumi, tai skaitā atalgojumam, precēm un pakalpojumiem šī gada divos mēnešos bija 253,3 milj. latu un salīdzinājumā ar 2011. gada attiecīgo periodu pieauga nebūtiski – par 1,1 milj. latu jeb 0,4 procentiem.

Lēnāku kopējo izdevumu pieaugumu noteica kapitālo izdevumu samazināšanās, kas 2012.gada divos mēnešos, salīdzinot ar 2011. gada attiecīgo periodu, bija par 20,1 milj. latu jeb 34,5% mazāki un saruka līdz 38,2 milj. latu.

Banku sektors

2011.gada beigās, salīdzinot ar 2010.gada 4.ceturksni, banku piesaistīto noguldījumu atlikums samazinājās par gandrīz 10%. To lielā mērā ietekmēja notikumi Latvijas banku sektorā 2011.gada nogalē.

Kreditēšana atjaunojas lēni. 2011.gada 4.ceturksnī banku sektorā kopumā rezidentiem no jauna izsniegti 23,8 tūkstoši kredīti 323,1 miljona latu apmērā (par 11% vairāk nekā 3.ceturksnī) un kopumā 2011.gadā rezidentiem no jauna izsniegti gandrīz 139,8 tūkstoši kredītu 1 miljarda latu apmērā. Tomēr rezidentiem izsniegto kredītu atlikums turpināja samazināties un gada beigās bija par 8,4% mazāks nekā 2010.gada beigās. Lai arī parādu līmenis joprojām saglabājas augsts, tomēr kopumā kredīti rezidentiem ar maksājumu kavējumiem virs 90 dienām sarūk (par 16% 2011.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu).

2011.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, komerckredītu atlikumi saruka par 6,4%, savukārt industriālo kredītu atlikumi šajā pašā laikā saruka par 4,4%. Komerckredītu un industriālo kredītu īpatsvars pakāpeniski pieaug un 2011.gada beigās veidoja 32,4% no kopējā izsniegto kredītu apjoma.

Tautsaimniecības nozarēm izsniegto kredītu atlikumi 2011.gada beigās bija par 8,8% mazāki nekā gadu iepriekš. No izsniegtajiem kredītiem vislielākais kredītu atlikumu īpatsvars ir operācijās ar nekustamo īpašumu (35%), apstrādes rūpniecībā (14%), tirdzniecībā un izmitināšanā (14%) un būvniecībā (10%). Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm 2011.gadā visvairāk no jauna izsniegti kredīti transporta un uzglabāšanas, lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības un tirdzniecības nozarēs, savukārt apjoma ziņā visvairāk kredītu ir izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbībās, elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē un tirdzniecībā.

2011.gada beigās latos izsniegto īstermiņa un ilgtermiņu kredītu vidējās svērtās procentu likmes sasniedza zemāko rādītāju pēdējo gadu laikā un bija attiecīgi 4,6% un 7,1%, kas ir ievērojami samazinājušās, salīdzinājumā ar 2009.gada sākumu, kad bija reģistrētas augstākās latos izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes. Eiro izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2011.gada 4.ceturksnī bija 4,3%, savukārt ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme sasniedza zemāko rādītāju kopš 2008.gada sākuma un bija 6,1%. Gada beigās latos un eiro izsniegto kredītu procentu likmes bija gandrīz vienādā līmenī.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālajiem rādītājiem, nodokļu ieņēmumiem, izsniegtajiem kredītiem, to struktūru un veidiem, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

5.1.attēls. **Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji**, milj. latu

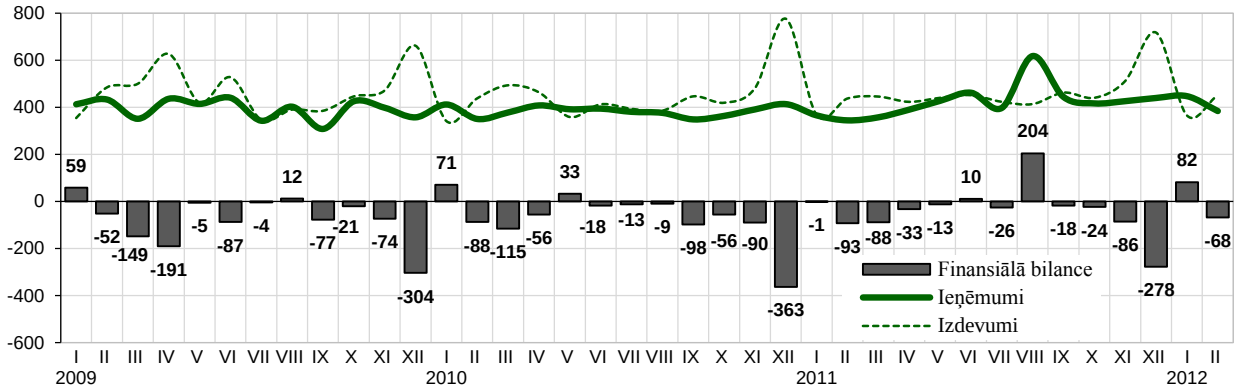

5.2.attēls. **Nodokļu ieņēmumi**

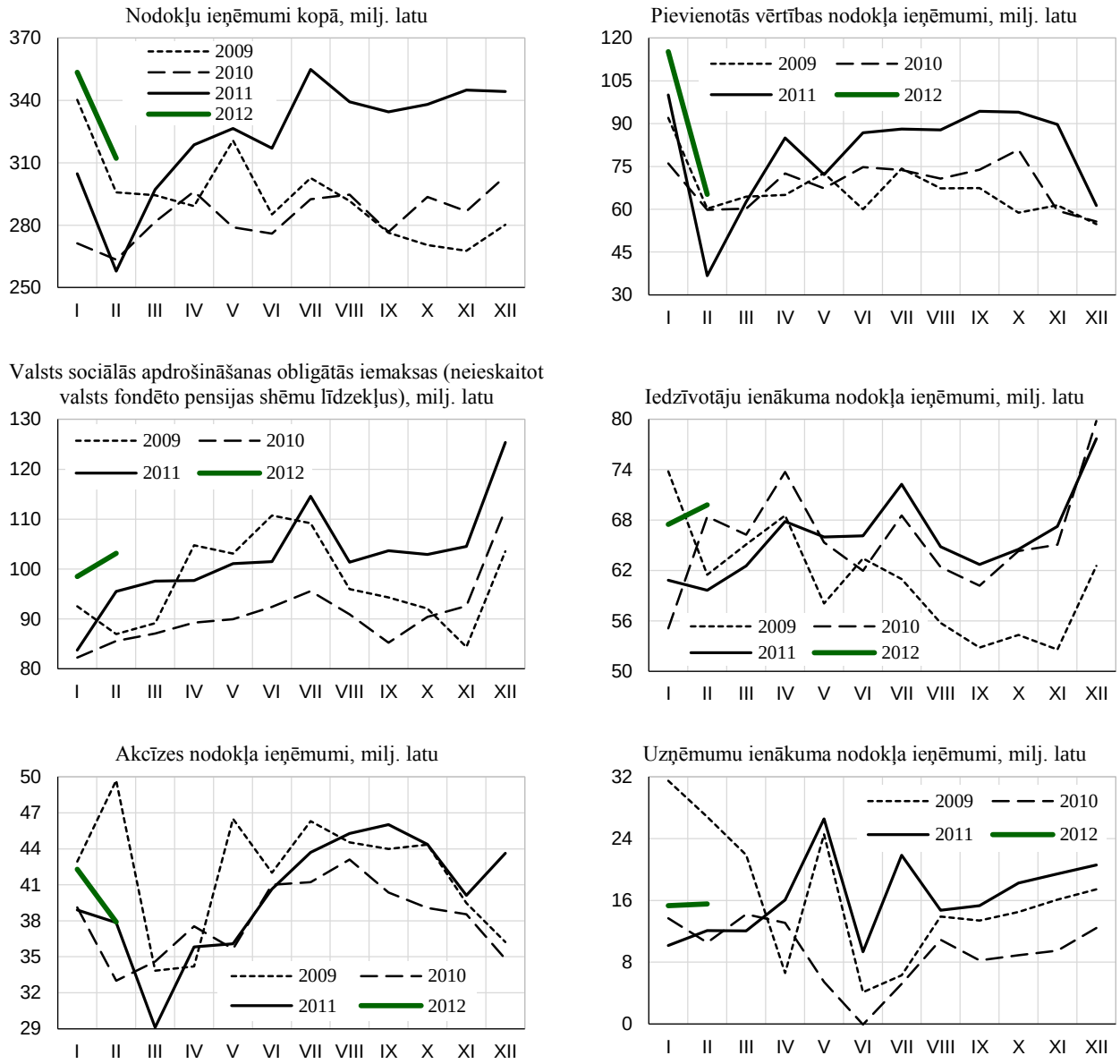

5.3.attēls. **Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti**

Izsniegtie kredīti kopā

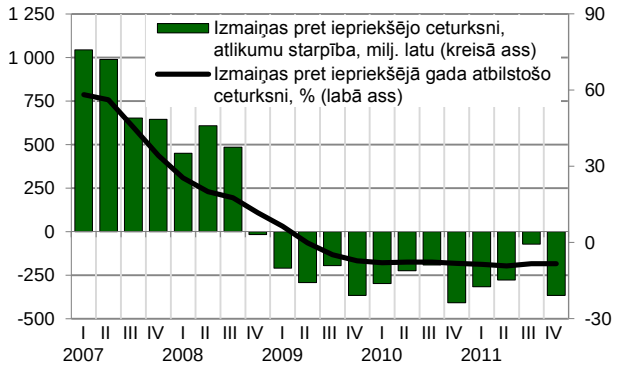

Izsniegto kredītu apjoms un struktūra, perioda beigās, milj. latu

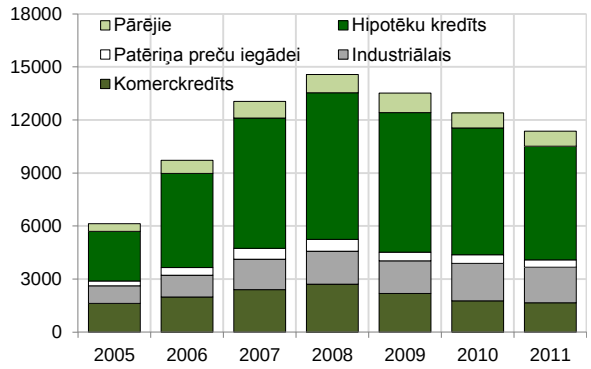

Izsniegtie kredīti pa to veidiem, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

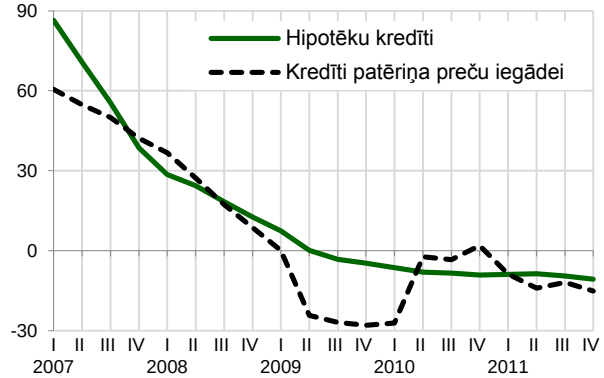

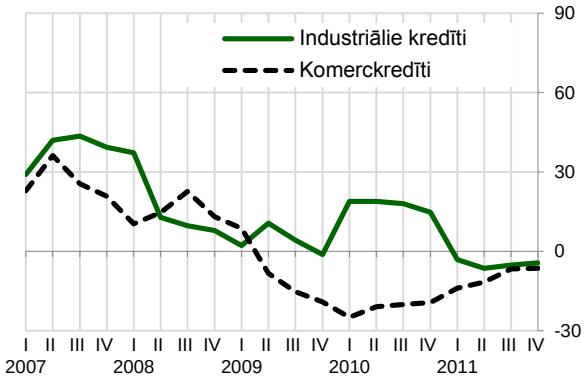

Kredīti rezidentiem sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm

Izsniegto kredītu atlikumi perioda beigās, milj. latu

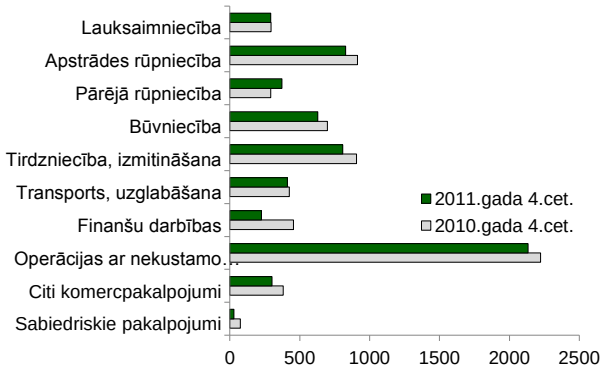

Izsniegto kredītu atlikumu struktūra, % (2011.gada beigās)

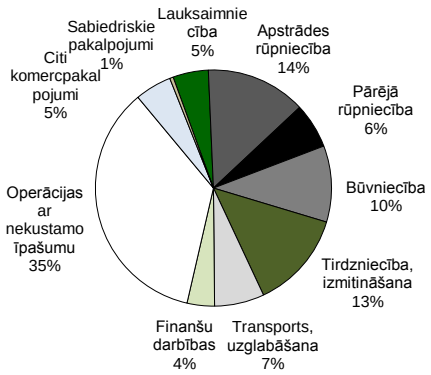

5.4.attēls. **Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem,** (latos un eiro)

Īstermiņa procentu likme

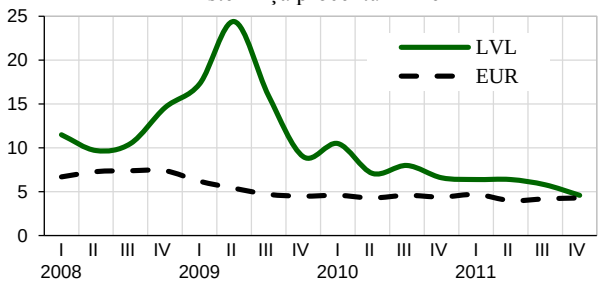

Ilgtermiņa procentu likme

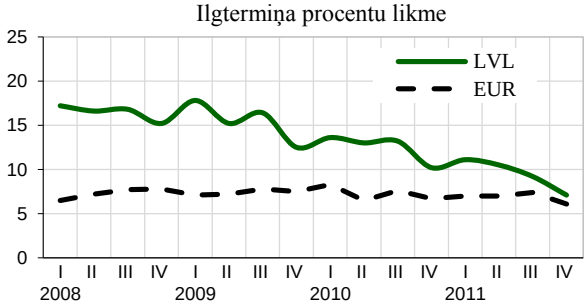

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

2011.gadā situācija darba tirgū turpināja uzlaboties– palielinās nodarbinātība un iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte, pakāpeniski samazinās arī bezdarbs.

2011.gada 4.ceturksnī, nodarbināto iedzīvotāju skaits vecuma grupā no 15-74 gadiem, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, palielinājās par 3,7% un bija 986,6 tūkstoši. Kopumā 2011.gadā nodarbināto skaits ir pieaudzis par 3,1%, salīdzinot ar 2010.gadu

Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits atbilstošajā periodā palielinājās par 0,6%. Straujāku pieaugumu ierobežoja, galvenokārt, negatīvās demogrāfijas tendences, jo samazinājās iedzīvotāju skaits darbaspējas vecumā.

Bezdarba līmenis 2011.gada 4.ceturksnī samazinājās līdz 14,3%, kas ir par 2,6 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada. Kopumā 2011.gadā bezdarba līmenis, salīdzinot ar 2010.gadu, ir samazinājies par 3,3 procentpunktiem un vidēji 2011.gadā tas bija 15,4 procenti.

Kopš 2010. gada marta pakāpeniski samazinās arī reģistrētā bezdarba līmenis un 2011.gada beigās tas sasniedza zemāko atzīmi kopš 2009.gada vidus. 2012. gada marta beigās reģistrētā bezdarba līmenis veidoja 11,7% – reģistrēti bija 132,2 tūkstoši bezdarbnieku. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis 2012.gada martā bija Latgales reģionā (20,4%), bet zemākais – Rīgā (7,8%).

Kopš 2010.gada vidus ir vērojams arī salīdzinoši stabils reģistrēto brīvo darbavietu pieaugums. 2012.gada marta beigās kopumā bija reģistrētas 2986 vakances, kas bija par 16,8% vairāk nekā 2011.gada atbilstošajā periodā.

Iedzīvotāju ienākumi

Sākot ar 2010.gada beigām, vidējais atalgojums pakāpeniski palielinās. 2011.gada 4.ceturksnī bruto darba alga pieauga par 4,5%, salīdzinot ar 2010.gada 4.ceturksni, un bija 475 lati. Atalgojums palielinājās gan sabiedriskā, gan privātā sektorā, attiecīgi par 4% un 5,4 procentiem.

Kopumā 2011.gadā mēneša vidējā bruto darba samaksa, salīdzinot ar 2010.gadu, palielinājās par 19 latiem jeb 4,4%. Sabiedriskajā sektorā pieaugums bija 4,7%, bet privātajā sektorā – 4,6 procenti.

Pēc krīzes pārvarēšanas atalgojums visātrāk atsāka pieaugt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē un elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē. Arī 2011.gadā kopumā viens no straujākiem atalgojuma pieaugumiem bija lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē, kā arī nekustamā īpašuma un saistīto pakalpojumu nozarē. Savukārt lēnākais atalgojuma pieaugums ir bijis transporta un uzglabāšanas nozarē.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. **Nodarbinātība**

Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2008.g IV ceturksnis=100

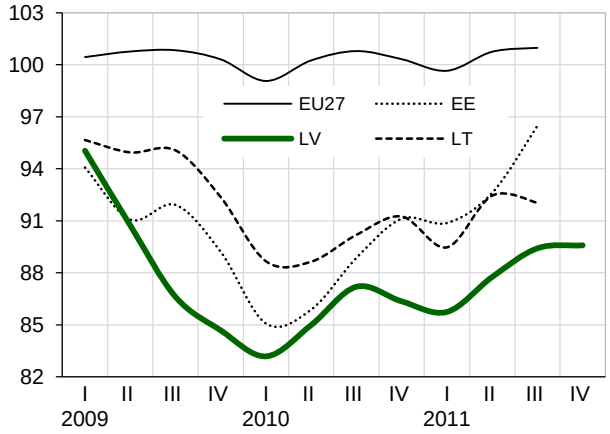

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, tūkstošos, vecuma grupā 15-74 gadi

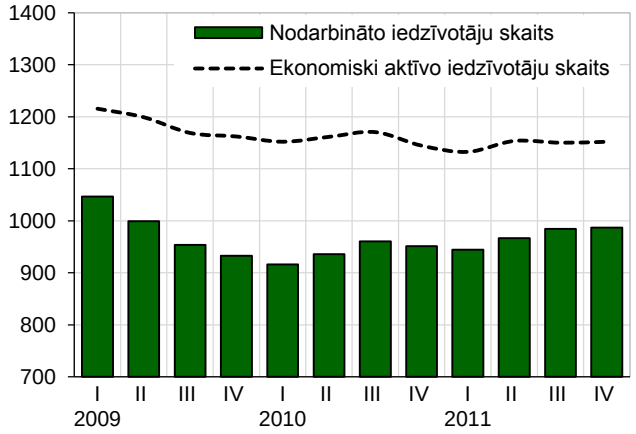

6.2.attēls. **Bezdarbs**

Reģistrētais bezdarba līmenis
% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita

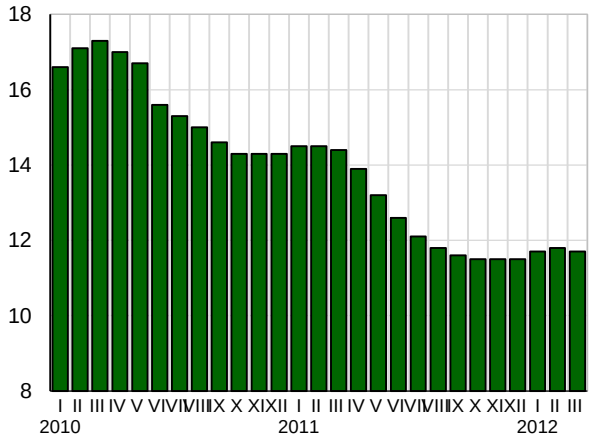

Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu datiem, sezonāli neizlīdzināti dati

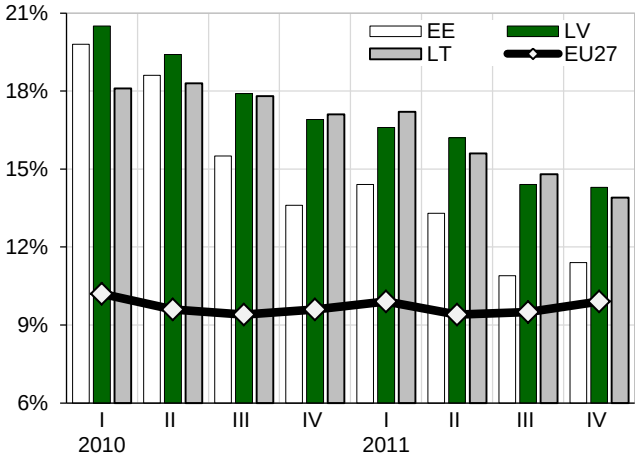

6.3.attēls. **Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa**

latos

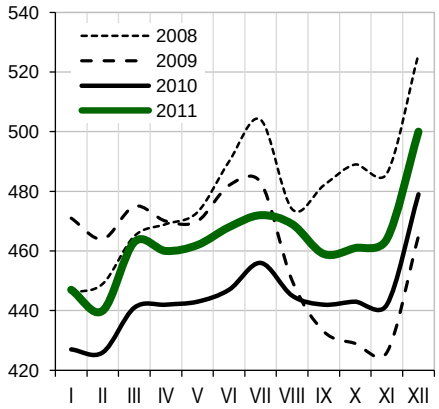

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

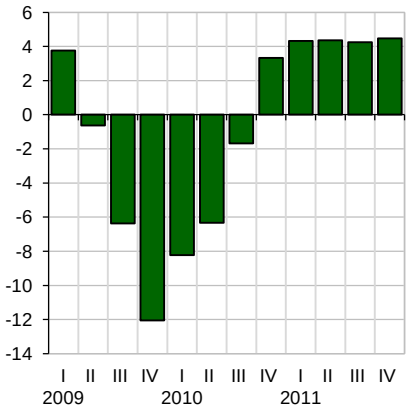

12 mēnešu slīdošais vidējais indekss, 2008.gada decembris = 100

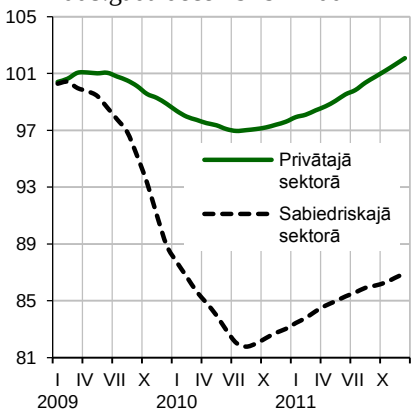

7. Cenas

2011.gada beigās patēriņa cenas bija par 4% augstākas nekā 2010.gada decembrī, bet vidēji 2011.gada laikā cenu līmenis pieauga par 4,4%, salīdzinot ar 2010.gada vidējo līmeni.

Kopējā patēriņa cenu līmeņa pieaugumu 2011.gadā noteica būtisks degvielas un administratīvi regulējamo cenu kāpums, kā arī cenu palielinājums pārtikai. Degvielai cenas gada laikā pieauga par 12,5%. Administratīvi regulējamo cenu kāpumu par 6,8% galvenokārt ietekmēja elektroenerģijas un dabasgāzes tarifu kāpums, kā arī PVN un akcīzes nodokļa likmes palielināšana dabasgāzei. Ņemot vērā pārtikas cenu kāpuma apstāšanos pasaulē, arī Latvijā 2011.gada beigās pārtikas cenu kāpums bija apstājies. Jāatzīmē, ka 2011.gada pēdējos mēnešos mazinājās inflācijas gaidas, kas augstāko punktu sasniedza 2011.gada vasarā un kuru palielināšanās pamatā bija cenu pieaugums pārtikas precēm un degvielai, kā arī patēriņa nodokļu izmaiņas.

2012.gada martā, salīdzinot ar 2011.gada decembri, patēriņa cenu līmenis ir palielinājies par 1,6%. Salīdzinot ar 2011.gada martu, patēriņa cenas ir palielinājušās par 3,3 procentiem.

2012.gada pirmajos trīs mēnešos cenu pieaugumu galvenokārt noteica energoresursu (degviela, dabasgāze, siltumenerģija) un pārtikas sadārdzināšanās. Šī gada martā salīdzinājumā ar 2011.gada decembri pārtika ir sadārdzinājusies par 2,6%. Jāatzīmē, ka kopš 2011.gada nogales ir atsācies mērens pārtikas cenu kāpums pasaulē – trīs mēnešu laikā pasaules pārtikas cenu indekss ir pieaudzis par 2,4%. 2012.gada pirmajos mēnešos pasaules biržās vērojams arī naftas produktu cenu kāpums, ko lielā mērā ietekmē politiskie procesi pasaulē. 2012.gada pirmajos trīs mēnešos degvielas cenu kāpums ir sasniedzis 7,8%. 2012.gada sākumā spiedienu uz patēriņa cenām radīja arī dabasgāzes tarifu pieaugums un siltumenerģijas sadārdzināšanās.

Kopējais **ražotāju cenu** līmenis Latvijas apstrādes rūpniecībā 2012.gada martā, salīdzinot ar 2011.gada martu, ir pieaudzis par 1,5%. Pēc straujā ražotāju cenu pieauguma 2010.gadā un 2011.gada pirmajā pusē, turpmākajos mēnešos ražotāju cenu izmaiņas kopumā bija mērenas. Savukārt šī gada pirmajos mēnešos iezīmējas atšķirīgas tendences ražotāju cenu izmaiņām eksportā un vietējā tirgū realizētajai produkcijai.

Pakāpeniski augot pieprasījumam iekšējā tirgū, aug arī ražotāju cenas – šī gada martā, salīdzinot ar 2011.gada martu cenas ir kāpušas par 3,1%. Gada laikā vietējā tirgū realizētajai produkcijai būtiski ražotāju cenas ir augušas nemetālisko minerālu ražošanā (par 9,8%), metālizstrādājumu ražošanā (par 4,3%), datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā (par 3,7%), kā arī pārtikas ražošanā (par 2,8%).

Savukārt ražotāju cenas eksportētajai produkcijai lielā mērā nosaka kopējā pieprasījuma pavājināšanās mūsu galvenajos noieta tirgos. 2012.gada martā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada martu apstrādes rūpniecības ražotāju cenas eksportētajai produkcijai praktiski nav mainījušās (pieaugums par 0,3%).

Turpinājumā ir sniegta vispusīga statistiskā informācija par patēriņa un ražotāju cenu pārmaiņām.

7.1.attēls. **Patēriņa cenu pārmaiņas**,

% pret iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi (12 mēnešu inflācija)

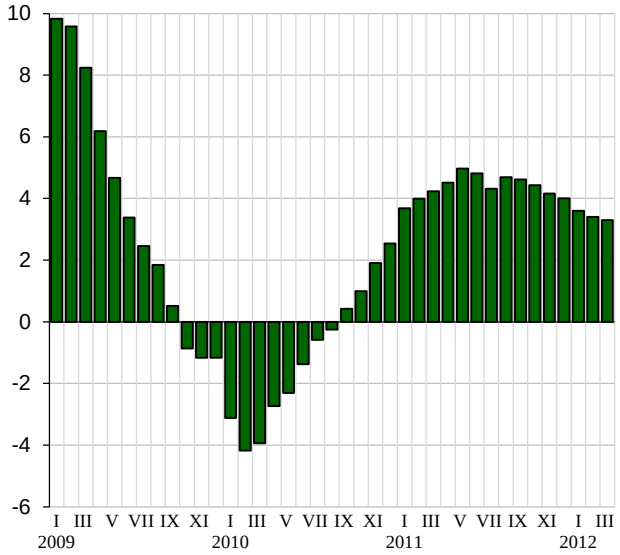

2008.gada decembris = 100

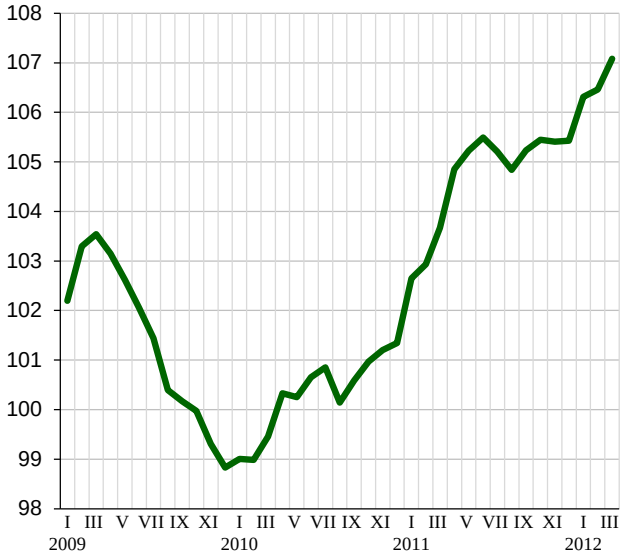

7.1.tabula. **Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos**

		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2010	Janvāris	0,2	-3,1	2,5
	Februāris	0,0	-4,2	1,3
	Marts	0,5	-3,9	0,3
	Aprīlis	0,9	-2,7	-0,4
	Maijs	-0,1	-2,3	-1,0
	Jūnijs	0,4	-1,4	-1,4
	Jūlijs	0,2	-0,6	-1,6
	Augusts	-0,7	-0,3	-1,8
	Septembris	0,4	0,4	-1,8
	Oktobris	0,4	1,0	-1,6
	Novembris	0,2	1,9	-1,4
	Decembris	0,1	2,5	-1,1
2011	Janvāris	1,3	3,7	-0,5
	Februāris	0,3	4,0	0,2
	Marts	0,7	4,2	0,8
	Aprīlis	1,1	4,5	1,5
	Maijs	0,4	5,0	2,1
	Jūnijs	0,3	4,8	2,6
	Jūlijs	-0,3	4,3	3,0
	Augusts	-0,4	4,7	3,4
	Septembris	0,4	4,6	3,8
	Oktobris	0,2	4,4	4,1
	Novembris	0,0	4,2	4,2
	Decembris	0,0	4,0	4,4
2012	Janvāris	0,8	3,6	4,4
	Februāris	0,1	3,4	4,3
	Marts	0,6	3,3	4,2

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās**,
iepriekšējā gada decembris =100

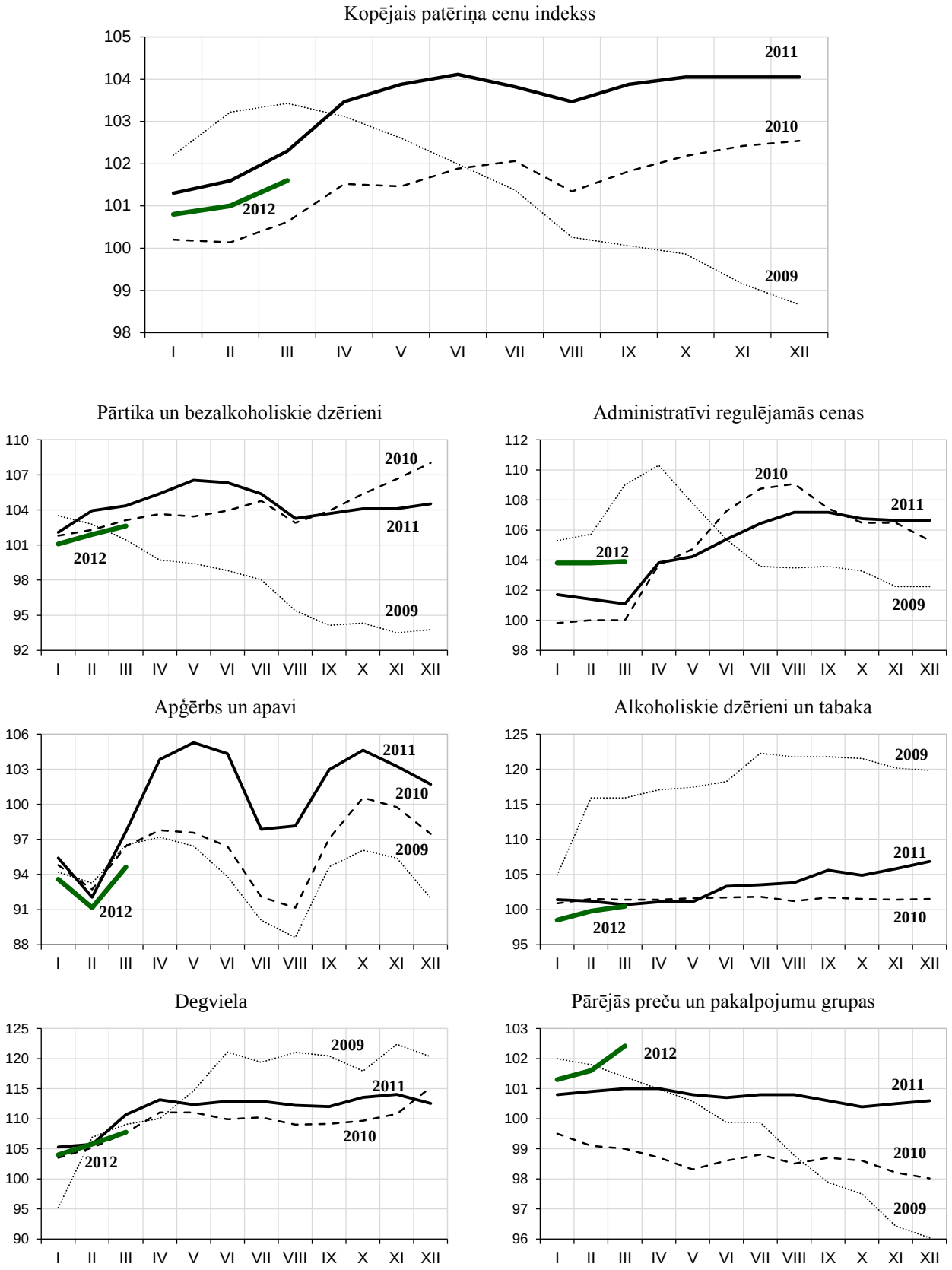

7.3.attēls. **Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu**

12 mēnešu inflācija, procentpunkti

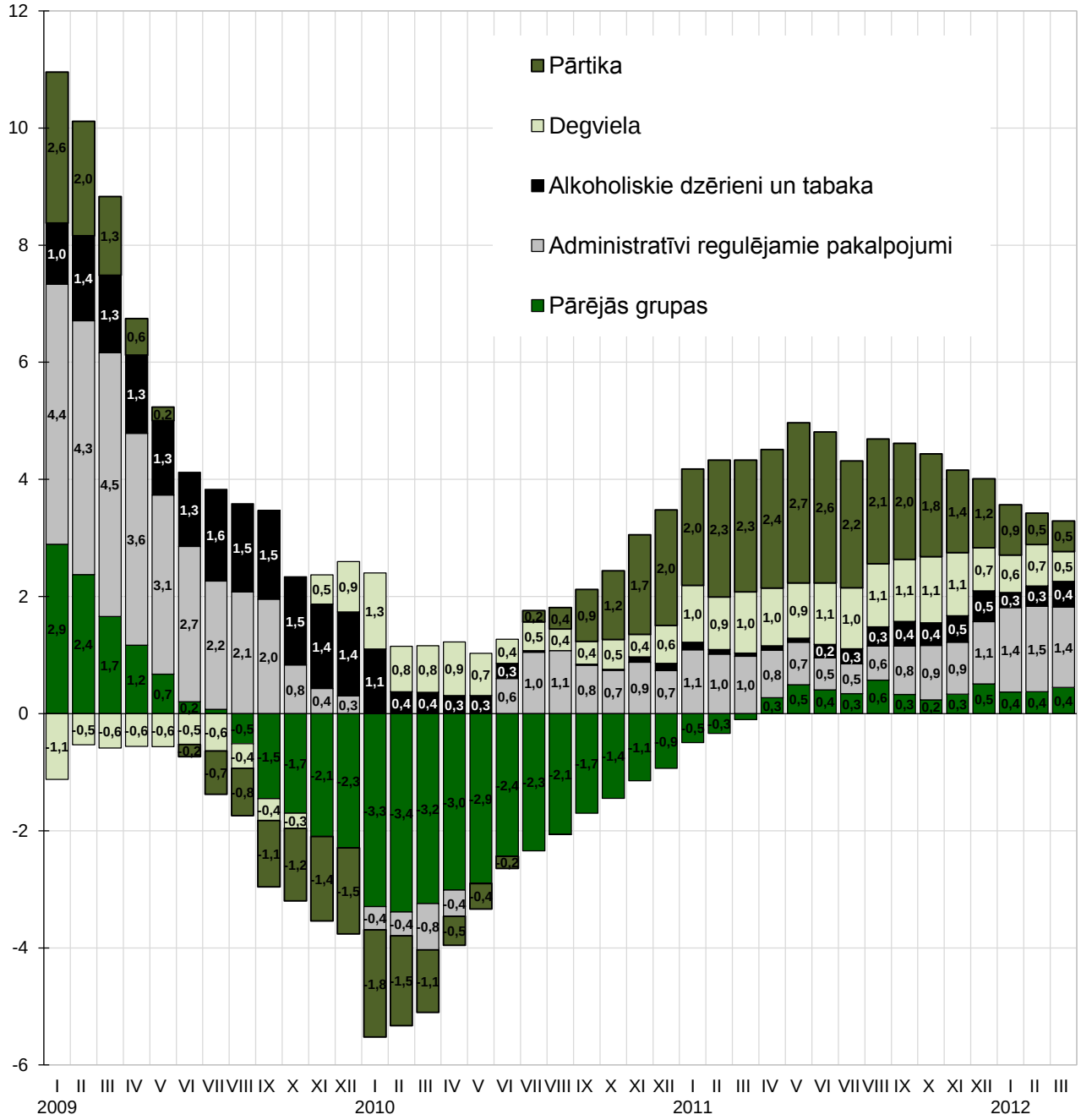

7.4.attēls. **Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem**, 2009.gada decembris =100

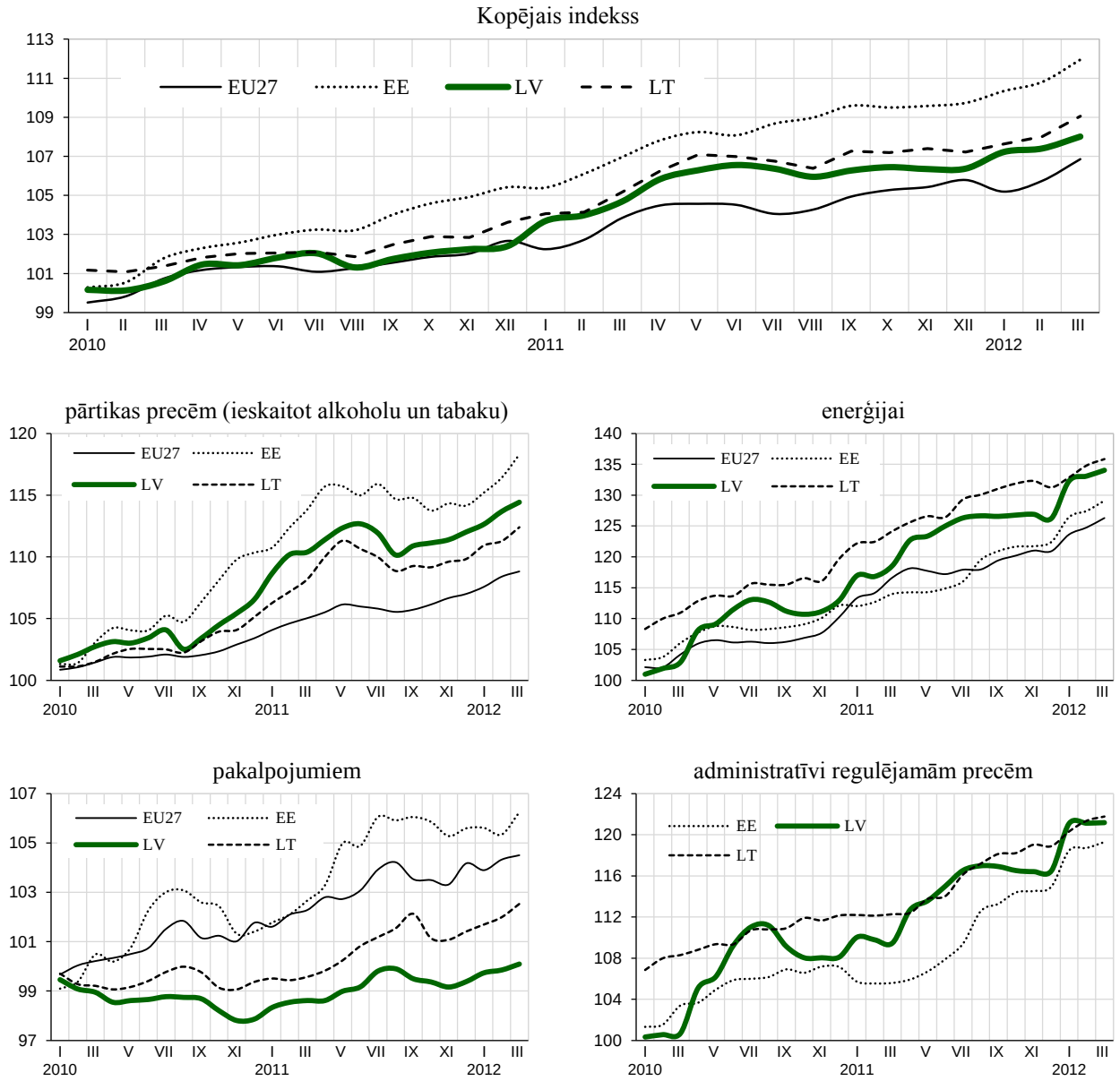

7.5.attēls. **Ražotāju cenu pārmaiņas**

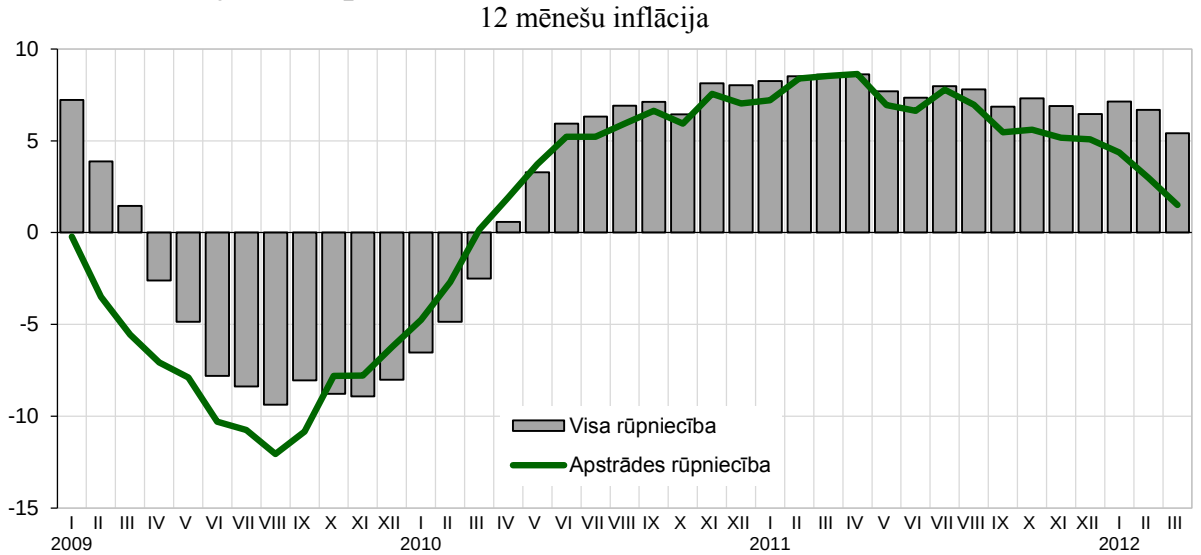

7.6.attēls. **Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā**

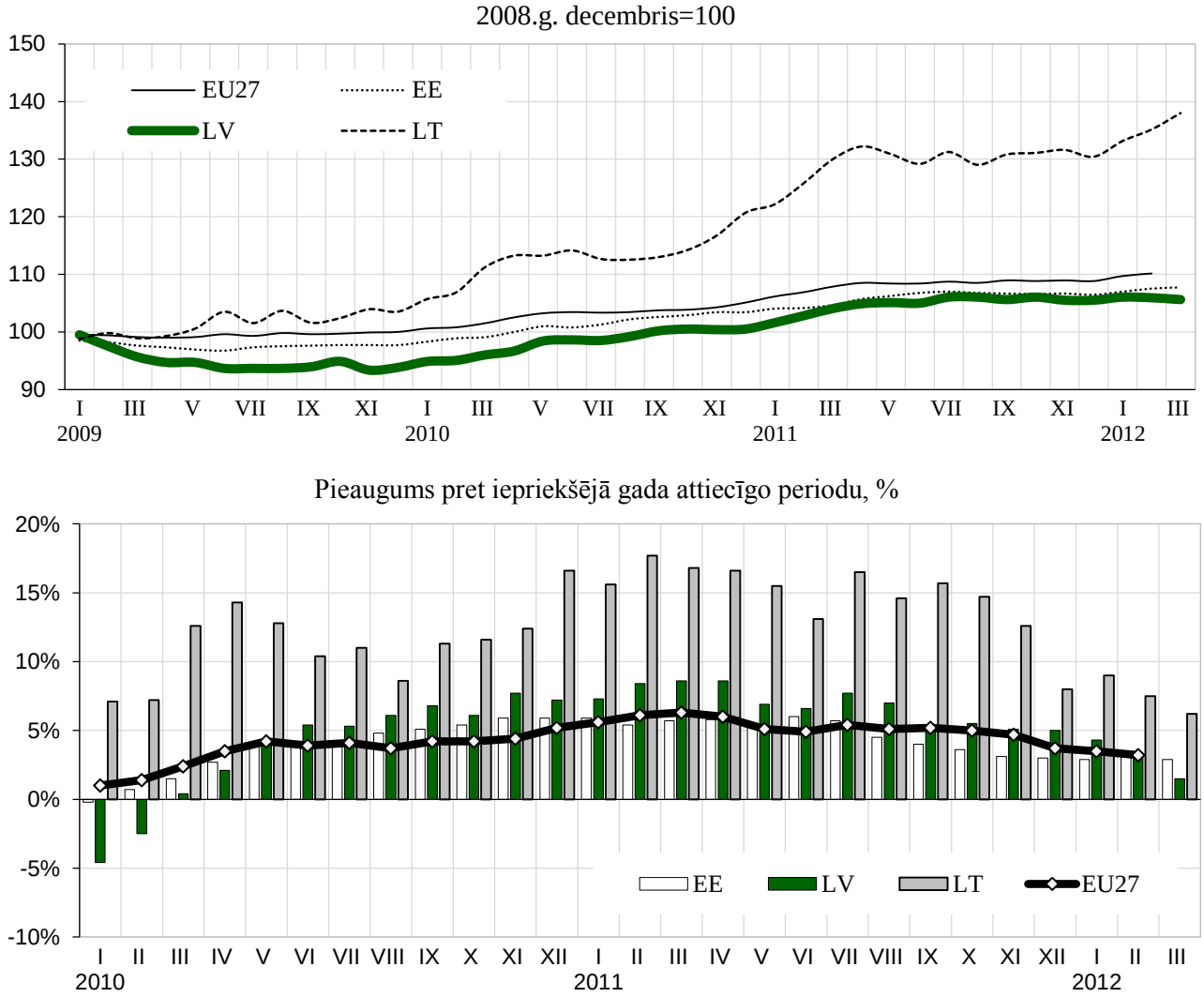

7.7.attēls. **Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas**, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

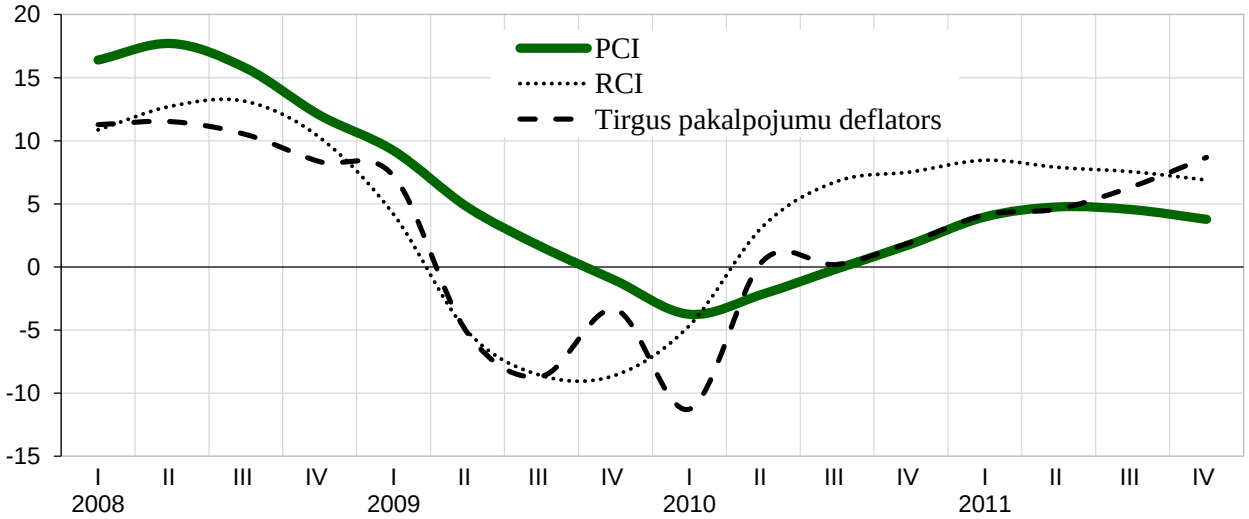

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

Latvijas tautsaimniecības izaugsme 2011.gadā bija straujāka nekā tika prognozēts iepriekš un arī 2012.gads ir sācies ar pozitīvām tendencēm rūpniecībā, transportā, eksportā, mazumtirdzniecībā un nodokļu ieņēmumos. Tajā pašā laikā kopumā ES 2012.gada sākumā ekonomiskā aktivitāte ir zema, lai arī atsevišķi indikatori liecina, ka situācija stabilizējas. Starptautiskais Valūtas fonds ir palielinājis ES izaugsmes prognozes 2012.gadam, tomēr joprojām saglabājas nenoteiktība par ES turpmāko izaugsmi.

Ņemot vērā Latvijas preču eksporta tendences šī gada pirmajos mēnešos, kā arī izaugsmes perspektīvas mūsu galvenajās partnervalstīs, Latvijas eksporta pieaugums salīdzinājumā ar 2011.gadu kļūs nedaudz mērenāks un kopumā 2012.gadā var būt 10% robežās. Palēninoties eksporta izaugsmei, arī tā pozitīvais efekts uz tautsaimniecību kopumā kļūs mērenāks. 2012.gadā pakāpeniski turpinās palielināties iekšzemes pieprasījums. Tomēr strauju privātā patēriņa kāpumu ierobežos joprojām lielās mājsaimniecību parādsaistības un, neraugoties uz turpmāku situācijas uzlabošanos darba tirgū, arī relatīvi augstais bezdarba līmenis. Investīciju dinamiku ietekmēs komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika. Privātā sektora investīcijas noteiks uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām. Sagaidāms, ka kopumā 2012.gadā Latvijas tautsaimniecības izaugsme var būt vismaz 3 procenti.

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2008	2009	2010	2011	2012p
IKP no izlietojuma puses	**-3,3**	**-17,7**	**-0,3**	**5,5**	**3,0**
Privātais patēriņš	-5,8	-22,6	0,4	4,4	4,9
Valsts patēriņš	1,6	-9,4	-9,7	1,3	1,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-13,8	-37,4	-12,2	24,6	15,1
Eksports	2,0	-14,1	11,5	12,6	10,0
Imports	-10,8	-33,3	11,5	20,7	12,0
IKP pa nozarēm	**-3,3**	**-17,7**	**-0,3**	**5,5**	**3,0**
Lauksaimniecība	-2,2	9,1	2,0	2,8	1,2
Apstrādes rūpniecība	-8,6	-17,8	16,5	11,7	8,3
Pārējā rūpniecība	6,0	-3,9	6,2	-0,2	0,0
Būvniecība	-3,5	-32,0	-23,9	12,4	7,4
Tirdzniecība, izmitināšana	-7,0	-25,2	3,1	9,6	3,3
Transports un uzglabāšana	-0,3	1,1	5,6	8,0	2,0
Citi komercpakalpojumi	5,4	-14,7	-4,7	0,0	1,1
Sabiedriskie pakalpojumi	-0,1	-9,3	-6,4	0,6	0,6

p – Ekonomikas ministrijas prognoze

2012.gadā vairumā tautsaimniecības pamatnozaru saglabāsies izaugsme, tomēr pieauguma tempi būs lēnāki nekā 2011.gadā. Joprojām liels ieguldījums izaugsmē būs uz eksportu orientētajām nozarēm – galvenokārt apstrādes rūpniecībai. Salīdzinoši strauja izaugsme sagaidāma arī būvniecības nozarē, kas pakāpeniski atgūstas no krīzes radītajām sekām. Savukārt valsts budžeta izdevumu samazinājums

atsauksies uz sabiedrisko pakalpojumu nozarēm, kurās arī 2012. gadā nav sagaidāms būtisks pieaugums.

Lai sagatavotu pamatotākas ekonomikas attīstības prognozes, tika aptaujātas nozaru asociācijas, kā arī Latvijas lielākie ražotāji un pakalpojumu sniedzēji. Aptaujas ietvaros nozaru asociācijas un uzņēmēji sniedza atbildes par savas darbības novērtējumu 2011.gadā un 2012.gada 1.ceturksnī, kā arī turpmākās darbības prognozes 2012.gadam.

Aptaujātās nozaru asociācijas un uzņēmēji norāda, ka pēc salīdzinoši veiksmīgā 2011.gada arī 2012.gadā tiek plānots saražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu apjomu kāpums. Tāpat uzņēmēji norāda, ka 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, gan eksporta apjomi, gan nodarbināto skaits, gan saražotās produkcijas cenas varētu mēreni pieaugt. Aizvien vairāk uzņēmumu plāno tuvākajā laikā veikt investīcijas uzņēmuma attīstībā. Aptaujātās asociācijas un uzņēmumi uzskata, ka galvenie ražošanu vai pakalpojumu sniegšanu ierobežojošie faktori joprojām ir ierobežotā pirktspēja vietējā tirgū, augstās cenas energoresursiem, grūtības jaunu eksporta tirgu apguvē, apgrozāmo līdzekļu nepietiekamība un kvalificēta darbaspēka, it īpaši tehnisko speciālistu, trūkums.

Darba tirgus

Sagaidāms, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties arī 2012.gadā, ko lielā mērā noteiks 2011.gada pozitīvā inerce. Savukārt gada otrā pusē, līdz ar ekonomikas pieauguma tempu pakāpenisku palēnināšanos, arī darba tirgus atlabšana kļūs mērenāka. Kopumā 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, nodarbināto skaits varētu palielināties par 1,5%. Tomēr jāatzīmē, ka kopumā nodarbinātības pieaugums būs lēnāks nekā ekonomikas izaugsme, jo izlaide balstīsies arī uz produktivitātes kāpumu.

8.3.attēls. **Darba tirgus attīstības tendences**

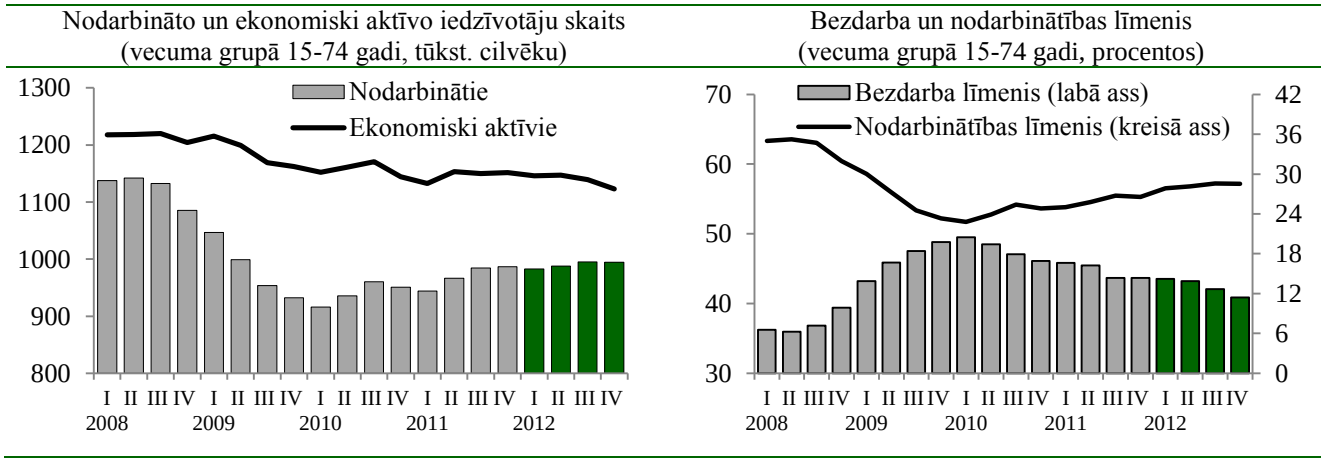

*līdz 2011.gada 4.ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati

Līdz ar nodarbinātības pieaugumu, 2012.gadā turpinās samazināties arī bezdarbs. Sagaidāms, ka bezdarba līmenis 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, varētu samazināties par aptuveni 2 procentpunktiem un vidēji gadā būs 13,4 procenti.

2012.gadā salīdzinoši straujāka izaugsme sagaidāma būvniecībā un informācijas un komunikāciju pakalpojumu nozarē. Šīs tendences kopumā atspoguļosies arī nozaru darbaspēka pieprasījumā. Darbaspēka pieprasījuma pieaugums sagaidāms arī

transporta un uzglabāšanas nozarē un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē. Savukārt nodarbināto skaits varētu nedaudz samazināties sabiedrisko pakalpojumu sektorā.

Cenas

2012.gadā vairāku faktoru, kas noteica cenu pieaugumu 2011.gadā, ietekme uz patēriņa cenām mazināsies un šī gada turpmākajos mēnešos saglabāsies mēreni cenu pieauguma tempi. Tajā pašā laikā pastāv nenoteiktība ar naftas un pārtikas cenu turpmāko dinamiku pasaulē.

8.4.attēls. **Patēriņa cenu tendences**

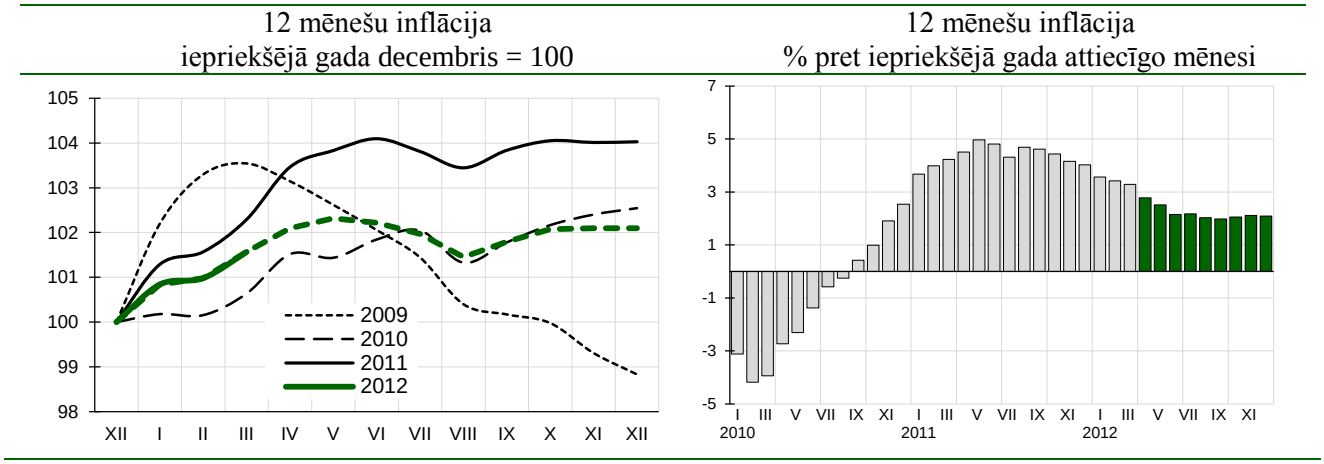

No vienas puses, palēninoties attīstīto valstu izaugsmes tempiem, nav sagaidāms ievērojams pieprasījuma palielinājums pēc naftas produktiem un līdz ar to naftas cenu svārstības lielākā mērā varētu ietekmēt politiskie nevis ekonomiskie procesi pasaulē. No otras puses jāņem vērā, ka energoresursu cenas Latvijas tirgū ir atkarīgas arī no eiro un ASV dolāra kursa svārstībām, kas savukārt būs cieši saistītas no eiro zonas parādu krīzes risinājumiem.

Pēc Ekonomikas ministrijas aplēsēm 2012.gadā kopumā vidējais patēriņa cenu līmenis par 2,5% var pārsniegt 2011.gada vidējo cenu līmeni.

Ekonomikas ministrs D.Pavļuts

Vīza: Valsts sekretārs J.Pūce

26.04.2012. 10:21
10132
Jānis Salmiņš
Janis.Salmins@em.gov.lv, 67013112